

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i.

Účetní závěrka

a

Zpráva nezávislého auditora o účetní závěrce

za rok končící 31. prosince 2020

Auditor

interexpert neziskový sektor s. r. o.

INTEREXPERT neziskový sektor s.r.o., Mikulandská 2, Praha 1, 110 00, Tel:+420 224 933 658, Fax:+420 224 934 101
e-mail: secretary@interexpert.cz www.interexpert.cz

---

interexpert

Obsah:

Zpráva nezávislého auditora

Účetní výkazy:

Rozvaha

Výkaz zisku a ztráty

Příloha k účetní závěrce

Výroční zpráva o činnosti a hospodaření za rok 2020

Zpráva nezávislého auditora

Veřejná výzkumná instituce:	Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i.
Právní forma:	Veřejná výzkumná instituce
Sídlo:	Vlašská 355/9, Praha 1, 118 40, Česká republika
Identifikační číslo:	68378114
Rozvahový den:	31.12.2020
Předmět hlavní činnosti:	Předmětem hlavní činnosti ÚSD je vědecký výzkum v oblasti soudobých dějin a dějin vědy. Svou činností ÚSD přispívá ke zvyšování úrovně poznání a vzdělanosti a k využití výsledků vědeckého výzkumu v praxi. Získává, zpracovává a rozšiřuje vědecké informace, vydává vědecké publikace (monografie, časopisy, sborníky apod.), poskytuje vědecké posudky, stanoviska a doporučení a provádí konzultační a poradenskou činnost. Ve spolupráci s vysokými školami uskutečňuje doktorské studijní programy a vychovává vědecké pracovníky. V rámci předmětu své činnosti rozvíjí mezinárodní spolupráci, včetně organizování společného výzkumu se zahraničními partnery, přijímání a vysílání stážistů, výměny vědeckých poznatků a přípravy společných publikací. Pořádá vědecká setkání, konference a semináře, včetně mezinárodních, a zajišťuje infrastrukturu pro výzkum. Úkoly realizuje samostatně i ve spolupráci s vysokými školami a dalšími vědeckými a odbornými institucemi.

Výrok auditora

Provedli jsme audit přiložené účetní závěrky účetní jednotky, u které hlavním předmětem činnosti není podnikání (dále jen účetní jednotka), sestavené na základě českých účetních předpisů, která se skládá z rozvahy k 31.12.2020, výkazu zisku a ztráty za rok končící 31.12.2020 a přílohy, která obsahuje popis použitých podstatných účetních metod a další vysvětlující informace.

Podle našeho názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv, pasiv účetní jednotky k 31.12.2020 a nákladů, výnosů a výsledku jejího hospodaření za rok končící k 31.12.2020 v souladu s českými účetními předpisy.

Základ pro výrok

Audit jsme provedli v souladu se zákonem o auditorech a standardy Komory auditorů České republiky (KA ČR) pro audit, kterými jsou mezinárodní standardy pro audit (ISA) případně doplněné a upravené souvisejícími aplikačními doložkami. Naše odpovědnost stanovená těmito předpisy je podrobněji popsána v oddílu Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky. V souladu se zákonem o auditorech a Etickým kodexem přijatým Komorou auditorů České republiky jsme na účetní jednotce nezávislí a splnili jsme i další etické povinnosti vyplývající z uvedených předpisů. Domníváme se, že důkazní informace, které jsme shromáždili, poskytují dostatečný a vhodný základ pro vyjádření našeho výroku.

Ostatní informace uvedené ve výroční zprávě

Ostatními informacemi jsou v souladu s § 2 písm. b) zákona o auditorech informace uvedené ve výroční zprávě mimo účetní závěrku a naši zprávu auditora. Za ostatní informace odpovídá statutární orgán účetní jednotky.

Náš výrok k účetní závěrce se k ostatním informacím nevztahuje. Přesto je však součástí našich povinností souvisejících s ověřením účetní závěrky seznámení se s ostatními informacemi a posouzení, zda ostatní informace nejsou ve významném (materiálním) nesouladu s účetní závěrkou či s našimi znalostmi o účetní jednotce získanými během ověřování účetní závěrky nebo zda se jinak tyto informace nejeví jako významně (materiálně) nesprávné. Také posuzujeme, zda ostatní informace byly ve všech významných (materiálních) ohledech vypracovány v souladu s příslušnými právními předpisy. Tímto posouzením se rozumí, zda ostatní informace splňují požadavky právních předpisů na formální náležitosti a postup vypracování ostatních informací v kontextu významnosti (materiality), tj. zda případné nedodržení uvedených požadavků by bylo způsobilé ovlivnit úsudek činěný na základě ostatních informací.

Na základě provedených postupů, do míry, jež dokážeme posoudit, uvádíme, že

- ostatní informace, které posuzují skutečnosti, jež jsou též předmětem zobrazení v účetní závěrce, jsou ve všech významných (materiálních) ohledech v souladu s účetní závěrkou a
- ostatní informace byly vypracovány v souladu s právními předpisy.

Dále jsme povinni uvést, zda na základě poznatků a povědomí o účetní jednotce, k nimž jsme dospěli při provádění auditu, ostatní informace neobsahují významné (materiální) věcné nesprávnosti. V rámci uvedených postupů jsme v obdržných ostatních informacích žádné významné (materiální) věcné nesprávnosti nezjistili.

Odpovědnost statutárního orgánu účetní jednotky za účetní závěrku

Statutární orgán účetní jednotky odpovídá za sestavení účetní závěrky podávající věrný a poctivý obraz v souladu s českými účetními předpisy a za takový vnitřní kontrolní systém, který považuje za nezbytný pro sestavení účetní závěrky tak, aby neobsahovala významné (materiální) nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou.

Při sestavování účetní závěrky je statutární orgán účetní jednotky povinen posoudit, zda je účetní jednotka schopna nepřetržitě trvat, a pokud je to relevantní, popsat v příloze záležitosti týkající se jejího nepřetržitého trvání a použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky, s výjimkou případů, kdy statutární orgán účetní jednotky plánuje zrušení účetní jednotky nebo ukončení její činnosti, resp. kdy nemá jinou reálnou možnost než tak učinit.

Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky

Naším cílem je získat přiměřenou jistotu, že účetní závěrka jako celek neobsahuje významnou (materiální) nepravdnost způsobenou podvodem nebo chybou a vydat zprávu auditora obsahující náš výrok. Přiměřená míra jistoty je velká míra jistoty, nicméně není zárukou, že audit provedený v souladu s výše uvedenými předpisy ve všech případech v účetní závěrce odhalí případnou existující významnou (materiální) nesprávnost. Nesprávnosti mohou vznikat v důsledku podvodů nebo chyb a považují se za významné (materiální), pokud lze reálně předpokládat, že by jednotlivě nebo v souhrnu mohly ovlivnit ekonomická rozhodnutí, která uživatelé účetní závěrky na jejím základě přijmou.

Při provádění auditu v souladu s výše uvedenými předpisy je naší povinností uplatňovat během celého auditu odborný úsudek a zachovávat profesní skepticismus. Dále je naší povinností:

- Identifikovat a vyhodnotit rizika významné (materiální) nesprávnosti účetní závěrky způsobené podvodem nebo chybou, navrhnout a provést auditorské postupy reagující na tato rizika a získat dostatečné a vhodné důkazní informace, abychom na jejich základě mohli vyjádřit výrok. Riziko, že neodhalíme významnou (materiální) nesprávnost k níž došlo v důsledku podvodu, je větší než riziko neodhalení významné (materiální) nesprávnosti způsobené chybou, protože součástí podvodu mohou být tajné dohody, falšování, úmyslná opomenutí, nepravdivá prohlášení nebo obcházení vnitřních kontrol představenstvem.
- Seznámit se s vnitřním kontrolním systémem účetní jednotky relevantním pro audit v takovém rozsahu, abychom mohli navrhnout auditorské postupy vhodné s ohledem na dané okolnosti, nikoliv abychom mohli vyjádřit názor na účinnost vnitřního kontrolního systému.
- Posoudit vhodnost použitých účetních pravidel, přiměřenost provedených účetních odhadů a informace, které v této souvislosti představenstvo Účetní jednotky uvedlo v příloze.
- Posoudit vhodnost použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky představenstvem a to, zda s ohledem na shromážděné důkazní informace existuje významná (materiální) nejistota vyplývající z událostí nebo podmínek, které mohou významně zpochybnit schopnost Účetní jednotky trvat nepřetržitě. Jestliže dojdeme k závěru, že taková významná (materiální) nejistota existuje, je naší povinností upozornit v naší zprávě na informace uvedené v této souvislosti v účetní závěrce – příloze, a pokud tyto informace nejsou dostatečné, vyjádřit modifikovaný výrok. Naše závěry týkající se schopnosti Účetní jednotky trvat nepřetržitě vycházejí z důkazních informací, které jsme získali do data naší zprávy. Nicméně budoucí události nebo podmínky mohou vést k tomu, že účetní jednotka ztratí schopnost trvat nepřetržitě.
- Vyhodnotit celkovou prezentaci, členění a obsah účetní závěrky, včetně přílohy a dále to, zda účetní závěrka zobrazuje podkladové transakce a události způsobem, který vede k věrnému zobrazení.

Naší povinností je informovat statutární orgán účetní jednotky mimo jiné o plánovaném rozsahu a načasování auditu a o významných zjištěních, která jsme v jeho průběhu učinili, včetně zjištěných významných nedostatků ve vnitřním kontrolním systému.

INTEREXPERT neziskový sektor s.r.o.
Mikulandská 2, 110 00 Praha 1
Oprávnění KAČR 511

Ing. Karolina Neuvirtová, jednatelka a auditorka
Oprávnění KAČR 2176

Datum:	25-05-2021
Podpis auditora:	

ROZVAHA VVI (od 2016)

IČO
68378114

Sestaveno k 31.12.2020
(v Kč, s přesností na dvě desetinná místa)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

Položka		Číslo řádku	Stav	
Číslo	Název		k 01.01.2020	k 31.12.2020
A	A.Dlouhodobý majetek celkem	001	115 908 049,00	117 042 081,60
A.I	I.Dlouhodobý nehmotný majetek celkem	002	245 416,07	606 252,67
A.I.2	2.Software	004		351 217,60
A.I.4	4.Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	006	209 116,07	209 116,07
A.I.6	6.Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	008	36 300,00	45 919,00
A.II	II.Dlouhodobý hmotný majetek celkem	010	126 491 743,80	128 190 639,80
A.II.1	1.Pozemky	011	38 760 134,00	38 760 134,00
A.II.3	3.Stavby	013	79 253 470,60	80 973 572,00
A.II.4	4.Hmotné movité věci a jejich soubory	014	4 229 414,40	4 229 414,40
A.II.7	7.Drobný dlouhodobý hmotný majetek	017	4 227 519,40	4 227 519,40
A.II.9	9.Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	019	21 205,40	
A.IV	IV.Oprávký k dlouhodobému majetku celkem	028	-10 829 110,87	-11 754 810,87
A.IV.4	4.Oprávký k DDNM	032	-209 116,07	-213 653,07
A.IV.6	6.Oprávký ke stavbám	034	-2 563 669,00	-3 397 792,00
A.IV.7	7.Oprávký k sam. movitým věcem a souborům hm. mov. věcí	035	-3 828 806,40	-3 915 846,40
A.IV.10	10.Oprávký k DDHM	038	-4 227 519,40	-4 227 519,40
B	B.Krátkodobý majetek celkem	040	16 361 393,36	18 328 111,15
B.I	I.Zásoby celkem	041	1 175 537,79	1 260 312,31
B.I.5	5.Výrobky	046	1 175 537,79	1 260 312,31
B.II	II.Pohledávky celkem	051	403 987,91	300 573,84
B.II.1	1.Odběratelé	052	20 445,95	14 806,84
B.II.4	4.Poskytnuté provozní zálohy	055	375 740,00	294 865,00
B.II.6	6.Pohledávky za zaměstnanci	057	-35 424,00	-18 108,00
B.II.17	17.Jiné pohledávky	068	43 225,96	9 010,00
B.III	III.Krátkodobý finanční majetek celkem	071	14 541 753,52	16 677 358,93
B.III.1	1.Peněžní prostředky v pokladně	072	29 313,51	60 136,07
B.III.3	3.Peněžní prostředky na účtech	074	14 512 440,01	16 617 222,86
B.IV	IV.Jiná aktiva celkem	079	240 114,14	89 866,07
B.IV.1	1.Náklady příštích období	080	148 482,47	89 866,07
B.IV.2	2.Příjmy příštích období	081	91 631,67	
	AKTIVA CELKEM	082	132 269 442,36	135 370 192,75

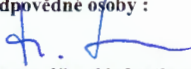
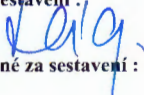
ROZVAHA VVI (od 2016)

IČO
68378114

Sestaveno k 31.12.2020
(v Kč, s přesností na dvě desetinná místa)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

Číslo	Název	Položka	Číslo řádku	Stav	
				k 01.01.2020	k 31.12.2020
A	A.Vlastní zdroje celkem		083	126 057 863,31	129 404 116,83
A.I	I.Jmění celkem		084	126 057 863,31	129 404 116,83
A.I.1	1.Vlastní jmění		085	115 908 049,00	117 042 081,60
A.I.2	2.Fondy		086	10 149 814,31	12 362 035,23
B	B.Cizí zdroje celkem		092	6 211 579,05	5 966 075,92
B.III	III.Krátkodobé závazky celkem		103	4 288 155,56	4 699 356,61
B.III.1	1.Dodavatelé		104	419 498,38	249 707,43
B.III.5	5.Zaměstnanci		108	2 058 217,00	2 386 179,00
B.III.6	6.Ostatní závazky vůči zaměstnancům		109	44 808,00	10 539,00
B.III.7	7.Závazky k institucím SZ a VZP		110	1 148 499,00	1 220 151,00
B.III.9	9.Ostatní přímé daně		112	387 471,00	446 261,00
B.III.11	11.Ostatní daně a poplatky		114	125,00	160 076,00
B.III.12	12.Závazky ze vztahu k SR		115	264,00	
B.III.17	17.Jiné závazky		120	229 273,18	226 443,18
B.IV	IV.Jiná pasiva celkem		127	1 923 423,49	1 266 719,31
B.IV.2	2.Výnosy příštích období		129	1 923 423,49	1 266 719,31
	PASIVA CELKEM		130	132 269 442,36	135 370 192,75

Razítko :	Odpovědná osoba (statutární zástupce) : Prof.Dr.Mgr.Miroslav Vaněk, PhD.	Osoba odpovědná za sestavení : Gabriela Hovorková
	Podpis odpovědné osoby : 	Podpis osoby odpovědné za sestavení :
	Právní forma účetní jednotky : vědecká výzkumná instituce	Předmět podnikání : Výzkum a vývoj v oblasti společenských a humanitních věd
		Okamžik sestavení : 25.5.2021

VÝSLEDOVKA VVI (od 2016)

IČO
68378114

Od 01.01.2020 do 31.12.2020
(v Kč, s přesností na dvě desetinná místa)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

Položka		Číslo řádku	Činnost		
Číslo	Název		Hlavní	Další	Jiná
A	A. Náklady				
A.I	I. Spotřebované nákupy a nakupované služby	002	7 230 225,05		
A.I.1	1. Spotřeba materiálu, energie a ost. neskl. dodávek	003	1 198 766,77		
A.I.3	3. Opravy a udržování	005	99 092,30		
A.I.4	4. Náklady na cestovné	006	523 360,92		
A.I.5	5. Náklady na reprezentaci	007	42 180,00		
A.I.6	6. Ostatní služby	008	5 366 825,06		
A.III	III. Osobní náklady	013	47 904 289,00		
A.III.10	10. Mzdové náklady	014	34 825 794,00		
A.III.11	11. Zákonné sociální pojištění	015	10 654 280,00		
A.III.13	13. Zákonné sociální náklady	017	2 424 215,00		
A.IV	IV. Daně a poplatky	019	5 555,00		
A.IV.15	15. Daně a poplatky	020	5 555,00		
A.V	V. Ostatní náklady	021	7 459 616,20		
A.V.19	19. Kurzové ztráty	025	7 954,79		
A.V.21	21. Manka a škody	027	306 489,38		
A.V.22	22. Jiné ostatní náklady	028	7 145 172,03		
A.VI	VI. Odpisy, prodaný majetek, tvorba a použití rezerv a OP	029	925 700,00		
A.VI.23	23. Odpisy dlouhodobého majetku	030	925 700,00		
	Náklady celkem	039	63 525 385,25		

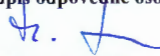

VÝSLEDOVKA VVI (od 2016)

IČO
68378114

Od 01.01.2020 do 31.12.2020
(v Kč, s přesností na dvě desetinná místa)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

Položka		Číslo řádku	Činnost		
Číslo	Název		Hlavní	Další	Jiná
B	B. Výnosy				
B.I	I. Provozní dotace	041	59 947 306,05		
B.I.1	1. Provozní dotace	042	59 947 306,05		
B.III	III. Tržba za vlastní výkony a za zboží	047	185 263,76		
B.IV	IV. Ostatní výnosy	048	3 392 815,44		
B.IV.7	7. Výnosové úroky	051	11,44		
B.IV.8	8. Kurzové zisky	052	546,01		
B.IV.9	9. Zúčtování fondů	053	1 888 389,45		
B.IV.10	10. Jiné ostatní výnosy	054	1 503 868,54		
	Výnosy celkem	061	63 525 385,25		

Razítko :	Odpovědná osoba (statutární zástupce) : Prof.Dr.Mgr.Miroslav Vaněk, PhD.	Osoba odpovědná za sestavení : Gabriela Hovorková
	Podpis odpovědné osoby : 	Podpis osoby odpovědné za sestavení :
	Právní forma účetní jednotky : věřjeně výzkumná instituce	Předmět podnikání : Výzkum a vývoj v oblasti společenských a humanitních věd
		Okamžik sestavení : 25.05.2021

Příloha v účetní závěrce ke dni 31. 12. 2020

ÚČETNÍ JEDNOTKA: ÚSTAV PRO SOUDOBÉ DĚJINY, AV ČR, v. v. i.,

SE SÍDLEM: VLAŠSKÁ 9, 118 40 PRAHA 1.

PRÁVNÍ FORMA: VEŘEJNÁ VÝZKUMNÁ INSTITUCE.

IČ: 68378114.

ZŘIZOVATEL: AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY – ORGANIZAČNÍ SLOŽKA STÁTU
IČ 60165171 SE SÍDLEM V PRAZE 1, NÁRODNÍ 1009/3, PSČ 117 20

HLAVNÍ ČINNOST

Předmětem hlavní činnosti ÚSD je vědecký výzkum v oblasti soudobých dějin. Svou činností ÚSD přispívá ke zvyšování úrovně poznání a vzdělanosti a k využití výsledků vědeckého výzkumu v praxi. Získává, zpracovává a rozšiřuje vědecké informace, vydává vědecké publikace (monografie, časopisy, sborníky apod.), poskytuje vědecké posudky, stanoviska a doporučení a provádí konzultační a poradenskou činnost. Ve spolupráci s vysokými školami uskutečňuje doktorské studijní programy a vychovává vědecké pracovníky. V rámci předmětu své činnosti rozvíjí mezinárodní spolupráci, včetně organizování společného výzkumu se zahraničními partnery, přijímání a vysílání stážistů, výměny vědeckých poznatků a přípravy společných publikací. Pořádá vědecká setkání, konference a semináře, včetně mezinárodních, a zajišťuje infrastrukturu pro výzkum. Úkoly realizuje samostatně i ve spolupráci s vysokými školami a dalšími vědeckými a odbornými institucemi.

STATUTÁRNÍ ORGÁN: ředitel

Prof. PaedDr. et Mgr. Miroslav Vaněk, PhD.

RADA INSTITUCE:	předsedkyně	Mgr. Markéta Devátá, PhD.
	místopředsedkyně	PhDr. Adéla Gjuričová, PhD.
	členové:	Mgr. Jaroslav Cuhra, PhD. (ÚSD); PhDr. Michal Kopeček, PhD. (ÚSD); PhDr. Antonín Kostlán, CSc. (ÚSD); PhDr. Jiří Suk, PhD., DSc. (ÚSD); PhDr. Oldřich Tůma, PhD. (ÚSD); Prof. PaedDr. Mgr. Miroslav Vaněk, PhD. (ÚSD); Prof. PhDr. Bohumil Jiroušek, Dr. (FF JČU); Prof. PhDr. Milena Lenderová, CSc. (FF UPCE), Prof. PhDr. Petr Svobodný, PhD. (ÚDA UK); PhDr. Petr Šámal, PhD. (ÚČL AV ČR); Prof. PhDr. Ivan Šedivý, CSc. (FF UK)
	tajemník:	Mgr. et Mgr. Zdenko Maršálek, PhD.
DOZORČÍ RADA:	předsedkyně:	JUDr. Lenka Vostrá, PhD.
	místopředseda:	Mgr. David Weber
	členové:	Ing. Petr Bobák, CSc.; PhDr. Daniel Doležal, PhD.; Doc. PhDr. Jiří Vykoukal, CSc.
	tajemnice:	Mgr. Krátká Lenka, PhD.

ÚČETNÍ OBDOBÍ: 1. leden–31. prosinec 2020

1. Použité obecné účetní zásady, účetní metody a jejich změny a odchylky

Účetní závěrka je sestavena v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví a s vyhláškou č.504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o účetnictví, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání. Při vedení účetnictví jsou používány účetní metody podle §32–§42 vyhlášky.

V účtovém rozvrhu si účetní jednotka stanoví uspořádání a obsah syntetických účtů v rámci účtových skupin směrné účtové osnovy, která je závazně stanovena zřizovatelem.

Účetní záznamy jsou zpracovány informačně ekonomickým systémem iFIS společnosti BBM, s.r.o. Písek, zpracování mzdového účetnictví zajišťuje mzdový systém EGJE společnosti Elanor spol. s r.o..

Centrální zálohování dat je zajištěno zřizovatelem na základě servisní smlouvy uzavřené se Střediskem společných činností AV ČR, v. v. i. Účetní doklady v tištěné podobě jsou uloženy v archivu dokumentace THS v souladu se zákonem o účetnictví v objektu sídla účetní jednotky.

1.1. Oceňování majetku a závazků, odpisy

1.1.1. Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek

je při nákupu oceňován pořizovací cenou, která obsahuje cenu pořízení a náklady s pořízením související. Odpisy jsou stanoveny odpisovým plánem a jsou rovnoměrné.

Ostatní hmotný a nehmotný majetek je pořízený z dotace (veřejných prostředků), proto pracoviště odepisuje bez tvorby Fondu reprodukce majetku jako výsledkově indiferentní operaci (náklady = výnosy).

Dlouhodobý nehmotný majetek vytvořený vlastní činností nebo bezplatně získaný pracoviště k datu účetní závěrky nevykazuje.

1.1.2. Dlouhodobý finanční majetek

Podíly a cenné papíry ÚSD k datu účetní závěrky nevykazuje.

1.1.3. Zásoby

ÚSD k datu účetní závěrky se nevykazují

1.1.4. Pohledávky

Pohledávky se oceňují při svém vzniku jmenovitou hodnotou. Pohledávky se rozdělují na krátkodobé (doba splatnosti do 12 měsíců včetně) a dlouhodobé (splatnost nad 12 měsíců), s tím, že krátkodobé jsou splatné do jednoho roku od rozvahového dne.

1.1.5. Krátkodobý finanční majetek

je oceňován jmenovitými hodnotami. K datu účetní závěrky je tvořen ceninami, zůstatky v pokladně, na běžných účtech, na účtu sociálního fondu, fondu reprodukce majetku a rezervního fondu. Bankovní účty jsou vedeny v Kč.

1.1.6. Závazky

Dlouhodobé i krátkodobé závazky se vykazují ve jmenovitých hodnotách

1.2. Přepočtení údajů v cizích měnách na českou měnu

Přepočtení majetku, pohledávek a závazků v cizí měně na Kč během účetního období je prováděn kurzem ČNB ke dni vystavení pohledávky, resp. úhrady závazku. Ke konci účetního období jsou případné pohledávky a závazky přepočteny kurzem k poslednímu dni účetního období (31.12. běžného roku) vyhlášeným ČNB. Kurzem k 31. 12. 2020 byl přepočten zůstatek valut v pokladně – EUR, GBP, USD a CHF.

1.3. Rozsah, ve kterém byl výpočet zisku nebo ztráty ovlivněn způsoby oceňování finančního majetku

V roce 2020 nebyl výsledek hospodaření ovlivněn způsoby oceňování finančního majetku.

1.4. Podstatné změny použitých účetních metod

Podstatné změny způsobů oceňování, odepisování ani postupů účtování oproti minulému účetnímu období nenastaly. Použité účetní metody odpovídají požadavkům Zákona o účetnictví.

2. Významné položky rozvahy nebo výkazu zisku a ztráty, u kterých je uvedení podstatné pro hodnocení finanční a majetkové situace a výsledku hospodaření účetní jednotky, pokud tyto informace nevyplývají přímo z rozvahy nebo výkazu zisku a ztráty

2.1. Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek

Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek ve vlastnictví pracoviště se skládá z nemovitostí i movitých věcí. Nemovitý majetek tvoří budovy a pozemky. Ve vlastnictví pracoviště jsou pozemky parc. č. 430 a 431 a budova bez čísla popisného na pozemku č. 430 v Hlavním městě Praze, katastrálním území Malá Strana a 1/3 pozemku parc. č. 513 a stavby/budovy na adrese Hybernská 1000/8 v katastrálním území Nové Město. Movitý majetek zahrnuje zejména výpočetní techniku, jak hardware, tak programové vybavení a běžné kancelářské vybavení.

Jednotlivé položky dlouhodobého hmotného majetku

Položky majetku	Pořizovací cena		Oprávký		Zůstatková cena		Přírůst.	Úbytky
	Běžné období	Minulé období	Běžné období	Minulé období	Běžné období	Minulé období	Běžné období	Běžné období
Pozemky	38 760 134	38 760 134	0	0	38 760 134	38 760 134	0	0
Stavby	80 973 572	79 253 471	3 397 792	2 563 669	77 575 780	76 689 802	834 123	0
Hmotné movité věci a jejich soubory	4 229 415	4 299 415	3 915 846	3 828 804	313 569	400 609	0	0
Drobný DHM	4 227 519	4 227 519	4 227 519	4 227 519	0	0	0	0
Ostatní DHM	0	0	0	0	0	0	0	0
Nedokončený DHM	45 919	21 205	0	0	0	0	0	0
Celkem	128 236 559	122 334 225	11 541 157	10 619 992	116 649 483	115 850 545	834 123	0

2.2. Dlouhodobý finanční majetek

ÚSD k datu účetní závěrky nevykazuje.

2.3. Zásoby

ÚSD k datu účetní závěrky se vykazují:

publikace ve výši 1 162 132 Kč,

časopisy ve výši 98 180 Kč.

2.4. Pohledávky

DLOUHODOBÉ POHLEDÁVKY	0 Kč
KRÁTKODOBÉ POHLEDÁVKY CELKEM K DATU ÚČETNÍ ZÁVĚRKY	310 000 Kč
z toho: odběratelé	15 000 Kč
zaměstnanci	0 Kč
zálohy	295 000 Kč
půjčky ze sociálního fondu	0 Kč

2.5. Opravné položky

ÚSD nevykazuje k datu účetní závěrky opravné položky vyjadřující přechodné snížení hodnoty aktiv

2.6. Jiná aktiva

ÚSD vykazuje k datu účetní závěrky částku 89 866,-- Kč, z toho 89 866,-- Kč jako náklady příštího účetního období a 0,-- Kč jako příjmy příštího účetního období.

2.7. Vlastní zdroje

a) Stav jmění	
JMĚNÍ CELKEM K DATU ÚČETNÍ ZÁVĚRKY	129 404 tis. Kč
z toho: vlastní jmění	117 042 tis. Kč
sociální fond	490 tis. Kč
rezervní fond	4 612 tis. Kč
fond účelově určených prostředků	4 980 tis. Kč
fond reprodukce majetku	2 280 tis. Kč
hospodářský výsledek za rok 2020	0 tis. Kč

b) Výsledek hospodaření za účetní období 2020

Výsledek hospodaření za rok 2020 nebyl vykázán.

2.8. Závazky

Dlouhodobé závazky 0 Kč.

KRÁTKODOBÉ ZÁVAZKY CELKEM K DATU ÚČETNÍ ZÁVĚRKY	4 699 tis. Kč
z toho: dodavatelům	250 tis. Kč
zaměstnancům, výplata mezd	2 397 tis. Kč
penzijní a životní připojištění, jiné	226 tis. Kč
sociální a zdravotní pojištění z mezd	1 220 tis. Kč
daně ze mzdy, silniční daň	606 tis. Kč
vratka AV ČR	0 tis. Kč

2.9. Krátkodobé a dlouhodobé bankovní úvěry

ÚSD k datu účetní závěrky nevykazuje.

2.10. Jiná pasiva

ÚSD výdaje příštích období k 31. 12. 2020 nevykazuje.

2.11. Přehled splatných dluhů pojistného na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, veřejného zdravotního pojištění a evidované daňové nedoplatky

ÚSD nemá dluhy. Závazky vyplývající z výplaty mezd za prosinec 2020 byly řádně uhrazeny dne 5. 1. 2021.

2.12. Finanční nebo jiné závazky a plnění neuvedené v rozvaze

ÚSD k datu účetní závěrky nevykazuje.

2.13. Náklady

Rozhodující část nákladů tvoří osobní náklady, náklady na provoz užívaných objektů, tisk vědeckých publikací, ostatní služby a cestovné nezbytné k zajištění výzkumných projektů.

2.13.1. Osobní náklady v tis. Kč

OSOBNÍ NÁKLADY	ZAMĚSTNANCI	ŘÍDÍCÍ ORGÁN	KONTROLNÍ ORGÁN	JINÝ ORGÁN	CELKEM
Mzdové náklady	33 295	1 248	110	160	34 813
Zákonné sociální pojištění	10 277	310	28	39	10 654
Ostatní sociální pojištění	0	0	0	0	0
Zákonné sociální náklady	2 113	29	57	225	2 424
Ostatní sociální náklady	0	0	0	0	0

2.14. Výnosy

Největší část výnosů představuje dotace od zřizovatele. Institucionální dotace je přidělena na schválenou výzkumnou činnost, na dlouhodobý koncepční rozvoj pracoviště a na zajištění činnosti AV ČR. Jiné prostředky na výzkum a vývoj obdržel ÚSD na granty Grantové agentury ČR, na projekty Technické agentury ČR, na projekty NAKI od MK ČR a od MŠMT na projekty INTER-COST, INTER-VECTOR a Cultural Heritage. Příjmy za vlastní výkony tvoří nájemné z pronájmu prostor, tržby za předplatné periodik a tržby za prodej knih. Ostatní výnosy tvoří zúčtování fondů, odpisů z majetku pořízeného z veřejných prostředků a jiné ostatní příjmy.

2.15. Přehled přijatých dotací podle zdrojů v tis. Kč

Neinvestiční dotace	
institucionální	38 709 tis. Kč
z toho: podpora výzkumné organizace	32 214 tis. Kč
dotace na činnost	6 495 tis. Kč
GA ČR	14 554 tis. Kč
ostatní	6 684 tis. Kč
NEINVESTIČNÍ DOTACE CELKEM	59 947 TIS. Kč

Investiční dotace	
institucionální	2 060 tis. Kč
z toho: podpora výzkumné organizace	351 tis. Kč
ostatní	1 709 tis. Kč
INVESTIČNÍ DOTACE CELKEM	2 060 TIS. Kč

2.16. Způsob zjištění základu daně z příjmu

Ústav nemá za rok 2020 daňovou povinnost. Při zjištění daňového základu je postupováno v souladu s § 20 odst. 7 zákona č.586/1992 Sb., zákon o dani z příjmu v platném znění (daňová úleva).

Pro výpočet základu daně z příjmu byly zohledněny tyto položky nákladů:

reprezentace	42 180 Kč
členské příspěvky organizacím, jiné služby nedaňově	208 603 Kč
ostatní pokuty a penále	0 Kč

Prostředky získané daňovou úlevou byly v tomto i předcházejících daňových obdobích použity na podporu vědy a výzkumu.

3. Stav zaměstnanců v uvedeném účetním období podle kategorií

KATEGORIE	PRŮMĚR. PŘEP. STAV
Výzkumný pracovník/pracovnice	42,41
Ostatní VŠ pracovníci/pracovnice výzkumných útvarů	5,50
Odborný pracovník/pracovnice VŠ	1,89
Odborný pracovník/pracovnice SŠ	2,00
THP pracovník	6,14
Celkem	57,94

4. Spojené osoby

Propojení s osobami, s nimiž ÚSD uzavřel za vykazované účetní období obchodní smlouvy nebo jiné smluvní vztahy, vykázal člen Rady instituce. Prof. PhDr. Petr Svobodný, PhD., který je předsedou výboru Společnosti pro dějiny vědy a techniky, z. s.

5. Odměny členů řídicích, kontrolních nebo jiných orgánů

jsou stanoveny zřizovatelem pro členy Dozorčí rady a Rady instituce a v roce 2020 byly řádně vyplaceny ve výši 307 900 Kč.

6. Přehled o přijatých a poskytnutých darech

ÚSD ve vykazovaném účetním období dar neposkytl a ani žádný dar nepřijal.

7. Přehled informací o veřejných sbírkách podle zvláštního předpisu (zákon č.117/2001 Sb. o veřejných sbírkách)

V roce 2020 nebyly pracovištěm organizovány žádné veřejné sbírky.

8. Jiné účetní jednotky, ve kterých má účetní jednotka podíl

ÚSD nemá podíl v žádné jiné účetní jednotce v jakékoli formě.

9. Způsob vypořádání výsledku hospodaření z předcházejících účetních období

Za rok 2019 nebyl hospodářský výsledek vykázán.

10. Další údaje (podle zvláštních právních předpisů a rozhodnutí účetní jednotky), které nejsou v příloze uvedeny, ale mají významnou vypovídací schopnost o ekonomické činnosti účetní jednotky

Všechny podstatné údaje za rok 2020, které vypovídají o ekonomické činnosti, jsou zachyceny v předchozích bodech.

11. Přehled významných událostí

V souvislosti s šířením virového onemocnění COVID-19 přijalo vedení pracoviště všechna nařízená i doporučená opatření k omezení jeho šíření. Samotné onemocnění ani jeho širší dopady nemají zatím na činnost ÚSD hlubší vliv. Výchozím předpokladem při zpracování účetní závěrky tedy je, že ÚSD bude i nadále schopen pokračovat ve své činnosti.

12. Odměna statutárnímu auditorovi

Celková odměna auditorovi za povinný audit účetní závěrky byla 40 tis. Kč.

V Praze dne: 25.5.2021

Sestavila:
Gabriela Hovorková

Ústav pro soudobé dějiny
Akademie věd České republiky, v.v.i.
Vlašská 9/355, 118 40 Praha 1
IČ: 66378114

.....
Prof. PaedDr. et Mgr. Miroslav Vaněk, PhD.
ředitel ÚSD AV ČR, v.v.i.

VÝROČNÍ ZPRÁVA O ČINNOSTI A HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2020

YouTube CZ Hledat

https://www.youtube.com/watch?v=JQ8eIezB6AU&list=PL7-RDopFff... Vyhledat

Fórum 30 let soudobých dějin: Soudobé dějiny v digitální éře – pokus o úvahu k budoucnosti

289 zhlédnutí • Živě vysíláno 13. 10. 2020

3 0 SDÍLENÍ ULOŽIT ...

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i.
80 odběratelů

[ANALYTIKA](#) [UPRAVIT VIDEO](#)

Fórum 30 let soudobých dějin nahrazuje původně plánované konferenční fórum k 30. výročí založení Ústavu pro soudobé dějiny; vzhledem k aktuální epidemiologické situaci se netradičně uskuteční jako série online seminářů. Semináře otevrou hlavní referáty, které nabídnou širší vhled

[ZOBRAZIT VÍCE](#)

Ústav pro soudobé dějiny
Akademie věd České republiky, v. v. i.

Výroční zpráva o činnosti a hospodaření za rok 2020

ÚSTAV PRO SOUDOBÉ DĚJINY AV ČR, v. v. i.

IČ: 68378114

SÍDLO: VLAŠSKÁ 355/9, 118 00 PRAHA 1

DOZORČÍ RADOU PRACOVIŠTĚ PROJEDNÁNA: 12. DUBNA 2021

RADOU PRACOVIŠTĚ SCHVÁLENA: 25. DUBNA 2021:

INFORMACE O SLOŽENÍ ORGÁNŮ VEŘEJNÉ VÝZKUMNÉ INSTITUCE A O JEJICH ČINNOSTI ČI ZMĚNÁCH

Výchozí složení orgánů pracoviště

Ředitel pracoviště: Prof. PaedDr. Mgr. Miroslav Vaněk, PhD., jmenován s účinností od 15. 6. 2017

Rada pracoviště zvolena dne 4. 1. 2017 ve složení:

předsedkyně: Mgr. Markéta Devátá, PhD.
Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., dále jen ÚSD,

místopředsedkyně: PhDr. Adéla Gjuríčová, PhD. (ÚSD);

členové: Mgr. Jaroslav Cuhra, PhD. (ÚSD),
PhDr. Michal Kopeček, PhD. (ÚSD),
PhDr. Antonín Kostlán, CSc. (ÚSD),
PhDr. Jiří Suk, PhD., DSc. (ÚSD),
PhDr. Oldřich Tůma, PhD. (ÚSD),
Prof. PaedDr. Mgr. Miroslav Vaněk, PhD. (ÚSD),
Prof. PhDr. Bohumil Jiroušek, Dr. (Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích),
Prof. PhDr. Milena Lenderová, CSc. (Fakulta filozofická Univerzita Pardubice)
Prof. PhDr. Petr Svobodný, PhD. (Ústav dějin a archiv Univerzity Karlovy),
PhDr. Petr Šámal, PhD. (Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.),
Prof. PhDr. Ivan Šedivý, CSc. (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy).

Dozorčí rada pracoviště jednala v tomto složení:

předsedkyně: JUDr. Lenka Vostrá, PhD. (Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.),

místopředseda: Mgr. David Weber (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i.),

členové: Ing. Petr Bobák, CSc. (Kancelář Akademie věd ČR, v. v. i.),
PhDr. Daniel Doležal, PhD. (Státní oblastní archiv v Praze),
Doc. PhDr. Jiří Vykoukal, CSc. (Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy).

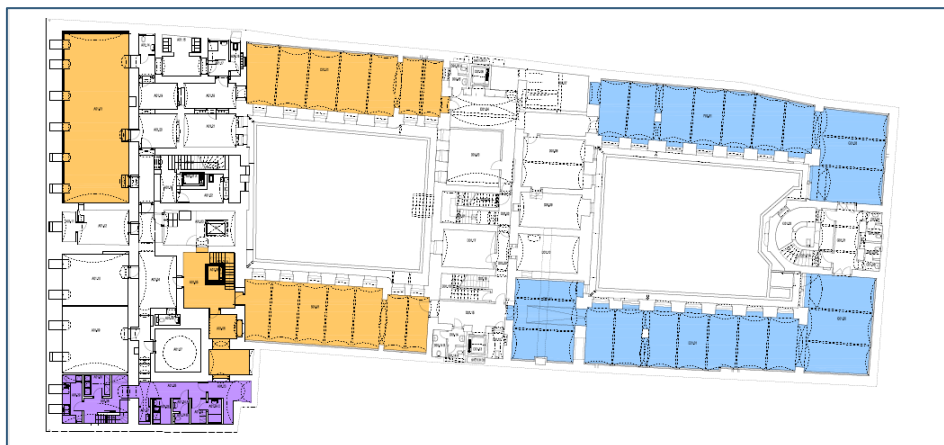
Změny ve složení orgánů

Po ukončení druhého funkčního období PhDr. Ivany Laiblové-Kadlecové Akademická rada AV ČR na svém 33. zasedání dne 14. ledna jmenovala Ing. Petra Bobáka, CSc., členem dozorní rady Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., s účinností od 15. ledna 2020 na pětileté funkční období, tj. do 14. ledna 2025.

Informace o činnosti orgánů – ředitel

V průběhu roku ředitel pracoviště zajišťoval běžnou agendu a plnění úkolů souvisejících s funkcí ředitele, řídil a kontroloval činnost všech složek ústavu, sledoval a kontroloval hospodaření pracoviště a čerpání rozpočtu v předepsané struktuře. V prvním čtvrtletí roku 2020 chod pracoviště, stejně jako celé společnosti, zásadním způsobem ovlivnila (zejména zpočátku také zkomplikovala) pandemie onemocnění SARS Covid-19 a související protiepidemická opatření. Ředitel pracoviště v souladu s těmito opatřeními a v návaznosti na doporučení Akademie věd ČR podnikl potřebné kroky a vydával příslušná nařízení.

Povaha výzkumné práce umožňuje ve velké míře využívat režim práce z domova, což mělo pozitivní vliv na to, že se nákaza na pracovišti nešířila, a to jak v sídle ve Vlašské tak na detašovaných pracovištích. Celkově se ústav poměrně rychle adaptoval na novou situaci a omezení související s protiepidemickými opatřeními. Důležitá byla v dané souvislosti již zmiňovaná podpora práce z domova, zajištění technologického zázemí pro online pracovní setkání, workshopy a konference i digitalizace dalších pramenů (prostřednictvím webových stránek zprostředkovaných také široké veřejnosti).

Půdorys a rozmístění knihoven v Hybernské 1 PP

Kromě výše uvedené agendy se ředitel intenzivně věnoval úkolům, které souvisely s probíhající rekonstrukcí budovy v Hybernské, jež je ve spoluvlastnictví tří ústavů Akademie věd. Kontrolní činnost, provozní jednání, koncepční schůzky s projektanty apod. byly ovlivněny pandemií, takže na jaře došlo k určitému zpoždění oproti plánovanému harmonogramu prací. Toto zpoždění bylo v průběhu roku vyrovnáno, potřebné průzkumy byly dokončeny v plánovaném termínu – protokoly odevzdány v červnu 2020; podle

harmonogramu pokračovaly i další projektové práce. Zároveň bylo během celého roku potřeba jednat s nájemci nebytových prostor v budově, kteří v rámci zmírnění dopadů mimořádných opatření ministerstva zdravotnictví v souvislosti s Covid-19 žádali o úpravu nájemného.

Ředitel pravidelně informoval dozorčí radu i radu pracoviště o důležitých skutečnostech v chodu a činnosti ústavu, a to jak z hlediska hospodaření, tak výzkumné činnosti. V září proběhla v improvizovaných podmínkách (na zahradě v sídle ústavu na Malé Straně) návštěva předsedkyně Akademie věd prof. Evy Zažímalové. Setkání se dále zúčastnili místopředseda pro III. vědní oblast dr. Pavel Baran, členky Akademické rady dr. Markéta Pravdová a ing. Jana Bludská a ředitelka Odboru mezinárodní spolupráce Kanceláře Akademie věd Karolína Rachačová, MA.

Společná fotografie v závěru návštěvy předsedkyně Akademie věd ČR na pracovišti 21. 9. 2020

Informace o činnosti orgánů – rada pracoviště

V roce 2020 se uskutečnila tři zasedání rady pracoviště a pět jednání per rollam. Na svém 53. zasedání 19. února rada pracoviště projednala deset návrhů grantových projektů pro soutěž Grantové agentury České republiky. Kromě toho doporučila návrh projektu Vítězslava Sommera pro program Prémie Lumina Quaeeruntur Akademie věd ČR (Vynalézání nového řádu: Experti, budování kapitalismu a systémová změna na přelomu 80. a 90. let v Československu). Rada pracoviště na tomto zasedání také schválila rozpočet na rok 2020, střednědobý výhled hospodaření na období 2021–2022 a pravidla čerpání sociálního fondu.

Při 54. zasedání 17. června rada pracoviště schválila výroční zprávu o činnosti a hospodaření pracoviště za rok 2019. V reakci na opatření vyvolaná epidemií SARS Covid-19 dále schválila úpravy jednacího řádu – možnost distančního jednání a hlasování, a úpravu mzdového řádu (přílohy s přehledem mzdových tříd). V závěru jednání rada doporučila návrh projektu Isidory Grubačky z Central European University pro Fellowship

J. Dobrovského Akademie věd ČR (Approaching the regional history of feminisms in interwar period: Little entente of women and Czechoslovak-Yugoslav feminist networks and transfers).

Dne 25. listopadu proběhlo kombinovanou prezenční a distanční formou 55. zasedání rady pracoviště, na kterém rada schválila úpravu volebního řádu pracoviště (aktualizace upravovala podmínky pro distanční formu voleb).

V březnu se uskutečnila dvě jednání per rollam, na kterých rada pracoviště projednala dva aktualizované návrhy projektů do soutěže Grantové agentury ČR. Dva další návrhy projektů do téže soutěže rada pracoviště projednala v dubnu (č. 4/2020) a rovněž v dubnu (č. 3/2020) doporučila projekt Václava Rameše pro Program podpory perspektivních lidských zdrojů – postdoktorandů Akademie věd ČR (Od pracujícího lidu k zaměstnancům a zaměstnavatelům. Proměny průmyslových vztahů v Československu v letech 1985–1995). Poslední jednání per rollam v daném roce proběhlo v září, kdy rada pracoviště doporučila pro podzimní kolo Programu podpory perspektivních lidských zdrojů – postdoktorandů AV ČR projekt Lucie Markové (Listening to the wind of change: Proměna české alternativní hudby v 90. letech) a schválila složení atestační komise pro rok 2020.

Informace o činnosti orgánů – dozorčí rada

Poprvé se dozorčí rada sešla 4. května 2020 na svém 26. zasedání, aby projednala a schválila výroční zprávu o činnosti dozorčí rady za rok 2019. Vedle toho projednala Výroční zprávu o činnosti a hospodaření pracoviště za rok 2019, k níž vnesla jen drobné připomínky formálního charakteru. Členové dozorčí rady se seznámili s rozpočtem pracoviště pro rok 2020; k návrhu vyrovnaného rozpočtu neměli zásadnější připomínky. V závěru květnového jednání dozorčí rada hodnotila manažerské schopnosti ředitele s celkovým hodnocením v nejvyšším stupni.

Následující měsíc, 22. června 2020, se uskutečnilo mimořádné zasedání dozorčí rady v objektu v Hyberské, a to společné jednání dozorčích rad všech tří spoluvlastníků (kromě Ústavu pro soudobé dějiny také Orientálního ústavu a Psychologického ústavu Akademie věd ČR, v. v. i.) se zástupci projektanta a projektového manažera. Zástupce projektanta, společnosti ANTA, informoval přítomné o průběhu prací, dokončené fázi realizace stavebně-archeologického průzkumu i o významných skutečnostech, které ovlivní, resp. navýší výslednou cenu (památkově chráněný objekt, nutnost vybudovat novou trafostanici). V další části jednání byla prezentována dispozice jednotlivých pater, která ústavy využívají či budou využívat, a také společných prostor (konferenční zázemí, respirium, prodejna, knihovny a studovny).

Vzhledem k podzimním následným vlnám pandemie onemocnění SARS Covid-19 a souvisejícím karanténním opatřením se zasedání dozorčí rady ve druhém pololetí roku (27. v pořadí) uskutečnilo 30. listopadu distanční formou. Dozorčí rada jednala o stavu

hospodaření pracoviště v roce 2020 i o výhledu na rok 2021. Obě zprávy vzala na vědomí, stejně jako skutečnost, že výhled pro rok 2021 ukazuje na stagnaci rozpočtu, i přes snahu zřizovatele, aby narůstaly institucionální prostředky přidělované na rozvoj výzkumné organizace. V druhé části zasedání dozorčí rada ověřila per rollam jednání, resp. hlasování, která proběhla v době mezi jarním a podzimním setkáním.

Celkem bylo v průběhu roku uskutečněno pět hlasování per rollam. V únoru dozorčí rada projednala per rollam č. 1/2020 a odsouhlasila návrh Smlouvy se společností ANTA spol. s r. o. na vytvoření projektové dokumentace a výkon inženýrské činnosti – projekčních prací na projektu „Rekonstrukce objektu Hyberská 1000/8“. Následující jednání (per rollam č. 2/2020 a č. 3/2020) se týkala dohod o úpravě (snížení) nájemného nájemcům nebytových prostor v Hyberské z důvodu uzavření provozoven na základě usnesení vlády o mimořádných opatřeních ministerstva zdravotnictví o omezení maloobchodního prodeje. Per rollam č. 4/2020 dozorčí rada projednala a schválila uzavření nové nájemní smlouvy s Knihovnou Akademie věd ČR, v. v. i, na pronájem prostor v depozitáři Jenštejn, a to kvůli potřebě aktualizace textu původní smlouvy podle platné legislativy; zároveň smlouva zahrnovala navýšení ceny nájemného o 3,3 % v roce 2021, což odpovídá roční míře inflace. Při posledním jednání per rollam v daném roce, č. 5/2020, dozorčí rada schválila aktualizované znění jednacího řádu dozorčí rady pracoviště – byly doplněny odst. 6 a 7 v čl. 2, které zakotvují možnost distančního jednání. V listopadu se pak na základě aktualizovaného jednacího řádu uskutečnilo historicky první online zasedání dozorčí rady Ústavu pro soudobé dějiny Akademie věd ČR, v. v. i.

INFORMACE O ZMĚNÁCH ZŘIZOVACÍ LISTINY

V roce 2020 nedošlo k žádným změnám ve zřizovací listině pracoviště.

HODNOCENÍ HLAVNÍ ČINNOSTI

Ústav pro soudobé dějiny provádí primární pramenný výzkum soudobých českých/československých dějin v období po roce 1938 v perspektivě globálních konfliktů, dějin politických, sociálních, kulturních, dějin demokratické transformace i následného polistopadového období a dějin vědy (organizační strukturu, jež odpovídá tomuto tematickému vymezení, přináší příloha k výroční zprávě). Ústav se soustředí na analýzu, rekonstrukci a interpretaci dějin s cílem podat jejich komparativní přehled. Jako specializované pracoviště plní pro obor soudobých dějin a dějin vědy základní úkoly spojené s budováním dokumentace a jejím zpřístupňováním v kritických edicích, s vydáváním oborového časopisu *Soudobé dějiny* jako platformy oboru (od roku 2013 také *Czech Journal of Contemporary History*). Pracoviště se dlouhodobě a systematicky podílí na konstituování a kultivování oboru soudobých dějin na vysokých školách. Ústav tvoří čtyři tematicky vymezená oddělení, v jejich rámci dvě centra; dále jsou vytvářeny pracovní skupiny, jejichž složení odráží zejména projekty či projektové úkoly, v jejichž rámci se skupiny ustanovují.

Oddělení dějin idejí a konceptů

Oddělení rámcově vychází z metodologie intelektuálních dějin (*intellectual history*), dějin konceptů (*history of concept*) a dějin vědy (*history of science*). Zabývá se vývojem myšlení o státě, politice a společnosti jakož i proměnami a vývojem vědy. Důraz je kladen na vývoj politického, sociálního a vědeckého myšlení po roce 1945 do současnosti, avšak vzhledem ke střednědobému charakteru předmětu zkoumání se výzkum často dotýká i „starších“ období moderních a nejnovějších dějin. Mezi hlavní témata práce oddělení v posledních letech patřila stadia a proměny marxistické ideologie a způsoby „vládnutí“ ve státním socialismu (od ortodoxie po revizionismus, resp. reformní hnutí), dále procesy „expertizace vládnutí“ a růst vlivu technokracie, ale také rozvoj alternativních idejí opoziční „kontrakultury“ a myšlení disentu jako předpoklad demokratické revoluce 1989.

V neposlední řadě patří mezi důležitá badatelská témata historická analýza tuzemského přejímání a etablování (neo-)liberálních konceptů před i po roce 1989. Součástí oddělení je Centrum pro dějiny vědy, jež se dlouhodobě zabývá dějinami moderní české a československé vědy a zejména některými základními tématy: profesionalizací, institucionalizací a internacionalizací vědy, vývojem vědeckých disciplín a vědeckého myšlení obecně od 19. století do současnosti.

Oddělení globálních konfliktů a jejich důsledků

Činnost oddělení se v souladu s koncepty tzv. mezinárodních a transnacionálních dějin (*international a transnational history*) soustřeďuje podél dvou hlavních výzkumných linií. Jedná se o výzkum globálních konfliktů a role Československa na mezinárodní scéně zhruba mezi lety 1938 až 1989 (exil v průběhu druhé světové války, druhý odboj, osvobození Československa, tzv. třetí exil). V této linii se zájem soustřeďí také na roli

Československa v mezinárodním komunistickém hnutí a jeho postavení v rámci struktur tzv. východního bloku v průběhu studené války. Stále větší pozornost by měla být věnována i roli Československa a posléze České republiky v post-studenoválečném mezinárodní dění devadesátých let 20. století a dále po přelomu třetího milénia. Druhá tematická linie výzkumu se obecně věnuje dopadům globálních konfliktů na společnost, a to včetně etnických a sociálních transformací (zejména pak v příhraničních regionech Československa/České republiky po druhé světové válce), osudu přeživší židovské či romské populace a jejich inkluze do nové společnosti, to vše se snahou o náhled v širší mezinárodně-komparativní perspektivě.

Oddělení politických dějin

Badatelský zájem oddělení se soustřeďuje na studium politických institucí, aktérů, podob rozhodování a jeho důsledků v období komunistické diktatury i po jejím pádu. Svým přístupem vyjadřuje spřízněnost s „novými“ politickými dějinami. Nezabývá se tedy pouze centrálními aktéry či formálními výstupy politických orgánů, ale i tím, jak je jejich rozhodování ovlivněno širokým dobovým kontextem. Při zkoumání institucí se kromě personálního obsazení zajímá i o hodnoty, normy a symbolické obsahy, jež s sebou nesou. Výzkumnými prioritami jsou dějiny Komunistické strany Československa, dějiny represivních politik a praktik a politické rezistence, Pražské jaro 1968, dějiny parlamentarismu, politické transformace po roce 1989 a nově též dějiny městských politik od druhé světové války po současnost. Všechny oblasti a výzkumné otázky jsou sledovány v širších nadnárodních perspektivách, zejména regionální a celoevropské, při soustavné spolupráci se zahraničními kolegy a partnerskými výzkumnými týmy.

Oddělení sociálních a kulturních dějin

Hlavním badatelským těžištěm oddělení je výzkum společnosti v bývalém Československu v kontextu sociálně-politických změn, které provázely období etablování a udržování komunistické moci a období transformace po roce 1989. Akcentuje se jak fenomén moci, respektive vládnutí, tak i interpretace každodenního života a téma politicko-kulturních změn a mentálních posunů. Výzkum je založen interdisciplinárně, se snahou o využití celé škály sociálněvědních přístupů; neomezuje se jen na tradiční historické metody, ale vychází i z podnětů příbuzných vědních oborů. Základní výzkum se soustředí např. na poznání motivace činnosti jednotlivců, jejich postojů a názorů a retrospektivní interpretace, dále pak např. na mechanismus fungování informačních a rozhodovacích procesů v rámci určitých dobově podmíněných skupin nebo na široce pojatou problematiku dějin všedního dne a „každodennosti“. Významné místo v rámci oddělení má Centrum orální historie, jež na základě orálně-historických pramenů usiluje o obecné poznání minulosti za pomoci reflexe „dějin viděných zdola“.

Pracovní skupiny

V rámci pracovních skupin jsou iniciovány mimo jiné návrhy grantových projektů, pracovní skupiny se aktivně zapojují do programu Strategie AV21, zvláště pracovní skupina pro paměťová studia, pracovní skupina pro dějiny parlamentarismu či pracovní skupina pro inkluzivní dějiny. Další aktivně působící skupiny jsou: pracovní skupina pro dějiny KSČ; skupina pro dějiny československé společnosti; pracovní skupina pro dějiny post-socialismu; pro dějiny parlamentarismu; pro urbánní dějiny; pracovní skupina pro dějiny studené války; pracovní skupina pro soudobé environmentální dějiny; a skupina pro dějiny menšin.

Grantové projekty

V jednotlivých odděleních, případně v rámci pracovních skupin bylo v roce 2020 řešeno celkem deset projektů podpořených Grantovou agenturou České republiky.

Vodní socialismus: voda, životní prostředí a socialistické panství v Československu (2018–2020, juniorský). Výzkum vodohospodářské politiky v interdisciplinárním rámci environmentálních dějin, soudobých dějin a dějin vědy a techniky reinterpretuje vztahy mezi společností, životním prostředím a státem, resp. státním socialismem, v kontextu dominantní socialistické modernity 60. let 20. století a stabilizace technokratického socialismu o dekádu později.

Příslušníci německé branné moci v řadách čs. armády za druhé světové války jako příklad marginalizace v procesu tvorby historické paměti (2018–2020). Projekt zkoumá důvody a projevy důvodů a projevů cílené marginalizace „nepohodlných“ aspektů v rámci vytváření kolektivní paměti. Modelem je velká skupina čs. občanů, nuceně povoláných ke službě v německé branné moci, kteří se posléze stali vojáky čs. armády v zahraničí.

Pohyblivé hranice diktatury ve světle stížností a anonymních dopisů československých občanů v letech 1948 až 1989 (2019–2021). Projekt je zaměřen výzkum, analýzu a interpretaci specifického segmentu komunikace a interakce mezi společností a režimem v letech 1948–1989. Byly jím desetitisíce rozmanitých stížností, žádostí a udání, jimiž se občané obraceli na státní, stranické, odborové či jiné režimní struktury. S využitím těchto materiálů lze nejen rekonstruovat a pochopit proměnlivé hranice a podoby prostoru svébytného jednání mezi režimem a občany, ale i osvětlit formy a možnosti prosazení individuálních a skupinových zájmů a požadavků.

Mezi stalinismem a globálním infrastructuralismem: Vliv globální vědy za studené války na československou vědnu a mezinárodní politiku, 1945–1989 (2019–2021). Projekt má za cíl analyzovat vliv globálních vědeckých projektů a velkých infrastruktur na proměnu vědny a mezinárodní politiky v Československu v letech 1945–1989, včetně jejich vlivu na formování expertních kultur před 1989.

Armáda jako nástroj socializace: Reflexe fenoménu základní vojenské služby v českých zemích, 1968–2004 (2019–2021). Projekt se zaměřuje na fenomén základní vojenské služby v českých zemích v letech 1968–2004. Výzkumná hypotéza vychází z předpokladu, že institut základní vojenské služby představuje jeden z významných nástrojů, jehož prostřednictvím vládnoucí moc disciplinuje a indoktrinuje své občany k obraně stávajícího řádu.

Záběr z workshopu k projektu „Armáda jako nástroj socializace“

Problematika pracovních cest z Československa do zahraničí, 1945–1989 (2019–2021). Projekt reaguje na vzrůstající zájem o poznávání sociálních a kulturních aspektů života v éře tzv. komunistických režimů v bývalé střední a východní Evropě. Z tohoto širokého rámce vybírá problematiku pracovních cest občanů bývalého Československa do zahraničí, kterou zpracovává z historické perspektivy, s interdisciplinárními přesahy.

Evolucionalismus, nacionalismus a rasismus v české a slovenské vědě (1882–1948): dialog mezi sociálněvědními obory a biologií (2019–2021). Projekt se zaměří na zmapování mezioborové spolupráce, komunikační sítě a veřejného ohlasu českých a československých kulturních a biologických věd o člověku s důrazem na situaci v rámci fyzické antropologie, etnologie a historie v letech 1882–1948.

Genocida, poválečná migrace a sociální mobilita: provázanost zkušenosti Romů a Židů (2019–2023, EXPRO). Projekt se věnuje dějinám a současnosti židovských a romských komunit na územích předválečného Československa v komparativní perspektivě a při využití konceptů ze studia holocaustu a genocid a sociálně antropologických konceptů marginality.

Český levicový exil 1968–1989 (2020–2022). Projekt se zaměřuje na myšlení a aktivity československého levicového exilu, konkrétně těch skupin, které v zahraničí po srpnu 1968 obhajovaly platnost socialistických, sociálně-demokratických a radikálně-levicových idejí a z této pozice nabízely kritiku komunistických režimů ve východní Evropě.

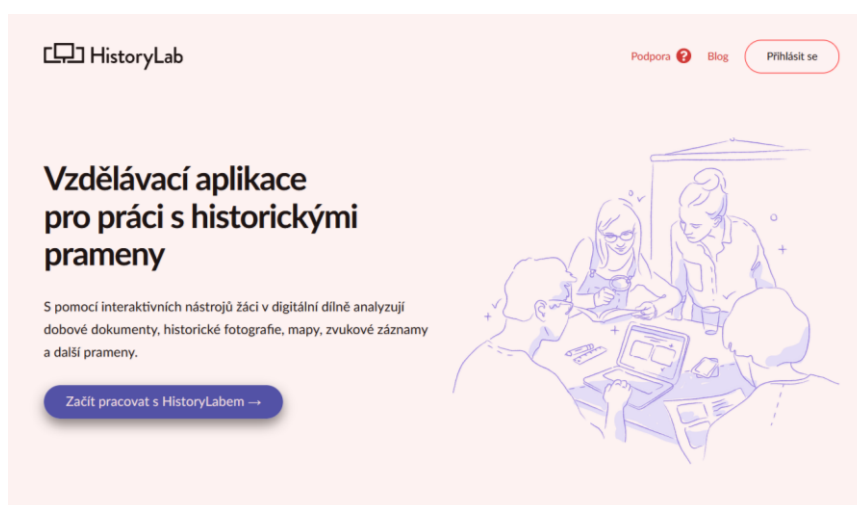
Transformace českých podniků: socialistické podniky v tržní ekonomice (2020–2022, hlavní řešitel Masarykova univerzita, ÚSD jako spoluřešitel). Projekt sleduje změny související s transformací 90. let na úrovni podniků s důrazem na privatizační proces. V analýze tohoto období nejnovější dějin stále zůstává řada bílých míst, které často budí emoce – například role privatizačních fondů v kupónové privatizaci. Projekt se zaměřuje právě na tato bílá místa.

Československá cesta do studené války a sovětského bloku (2020–2023). Cílem projektu je korigovat předchozí často předsudečné a neodborné narativy československé role na mezinárodní scéně během druhé světové války a bezprostředně po ní publikováním odborných studií a komplexní syntézy založené především na rozsáhlém výzkumu relevantních archivních fondů v několika zemích.

V roce 2020 bylo do soutěže Grantové agentury České republiky podáno celkem deset projektů, v nichž pracoviště vystupovalo jako hlavní řešitel, a jeden projekt, kde se zapojilo jako spoluřešitel. Podpora však byla udělena jen pro jeden z podaných projektů; žádný z návrhů nebyl vyřazen z formálních důvodů či kvůli nevyhovujícímu hodnocení. Nejen z hlediska žádoucí mezinárodní spolupráce ale také kvůli velkému počtu „soutěžících projektů“ v rámci Grantové agentury ČR vedení pracoviště intenzivně podporovalo také zapojování do zahraničních projektů (aktuálně řešené úkoly jsou představeny v části výroční zprávy, která se věnuje mezinárodní spolupráci).

Pracoviště se snaží zapojit i do projektů souvisejících s aplikovaným výzkumem a podílí se na projektech podporovaných Technologickou agenturou České republiky.

Historylab: využití technologií k rozvoji historické gramotnosti (2018–2021, hlavní řešitel Ústav pro studium totalitních režimů, ÚSD jako spoluřešitel). Cílem projektu je vývoj a aplikace inovativních softwarů pro výuku historických témat. Prostředí bude uživatele a uživatelky vést k tomu, aby si postupnými kroky osvojovali metody kritické práce s historickými prameny a koncepty, s nimiž pracuje moderní didaktika a historiografie.

Úvodní stránka aplikace HistoryLab

Demokratická revoluce objektivem Dagmar Hochové: Zpřístupnění unikátní fotodokumentace z let 1989–1992 (2020–2023, Moravská galerie v Brně jako spoluřešitel). Cílem projektu je zpracovat a zpřístupnit unikátní soubor negativů z pozůstalosti významné fotografky Dagmar Hochové (1926–2012), který vznikl jako dokumentace demokratické revoluce. Hlavním výsledkem bude volně přístupná obrazová dokumentace z doby působení autorky jako aktivistky a poslankyně České národní rady (1989–1992). Databáze bude obsahovat asi 10 000 obrazů z veřejného života i politického zákulisí domácí i zahraniční politiky, snímané z poslanecké lavice a dalších míst vyhrazených ne fotografům, ale politickým aktérům. Projekt vytvoří zázemí pro digitalizaci a ediční zpracování obrazového materiálu. Otevře ho tak k využití a současně předejde znehodnocení, k němuž by došlo bez včasné identifikace obsahu. Již v prvním roce řešení byla v rámci projektu uspořádána výstava (viz významné akce v další části zprávy).

Záběr z výstavy fotografií Dagmar Hochové před jednacím sálem Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (výstava byla součástí aktivit projektu podpořeného v rámci soutěže TA ČR)

NAKI II

V Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II) probíhalo řešení dvou projektů: Identifikace a trvalá dokumentace kulturní, krajinné a sídelní paměti obce – na příkladu zaniklých sídel Moravy a Slezska (společně s Mendelovou univerzitou v Brně a Masarykovou univerzitou); Právní, historické a společenskovední aspekty nových a tradičních menšin v České republice (společně s Právnickou fakultou Univerzity Karlovy a Slezskou univerzitou v Opavě). Výstupy těchto projektů jsou představeny v části zprávy, která se věnuje výsledkům činnosti využitelným v praxi.

Strategie AV21

V roce 2020 pracoviště (dr. Adéla Gjuričová) řídilo a koordinovalo program Strategie AV21 *Město jako laboratoř změny; Stavby, kulturní dědictví a prostředí pro bezpečný a hodnotný život (Město/Stavby)*. Vedle toho se jednotliví výzkumní pracovníci/ pracovnice

či týmy podíleli na aktivitách dalších výzkumných programů Strategie AV21 – Evropa a

stát: mezi barbarstvím a civilizací (výzkumná témata: Volby 1990 – politická geografie a změny; Čechoslovakismus; Paměť na komunismus ve veřejném prostoru; Sovětské intervence ve střední Evropě); Globální konflikty a lokální souvislosti (témata: Pražské fórum pro romské dějiny; Československo a Židé v mezinárodních souvislostech); Paměť v digitálním věku (témata: Informačně-popularizační příručka k 30. výročí založení ÚSD; Edice dokumentů k českým dějinám a kultuře: Tání v srdcích: Soukromá korespondence Rity Klímové a Zdenka Mlynáře z let 1954–1955); Věda v české společnosti (výzkumné téma: Věda a technika mezi osvětou a propagandou během nacistické okupace).

Časopis *Soudobé dějiny*

V průběhu roku byla velká pozornost věnována časopisu *Soudobé dějiny* a jeho zařazení do databáze Scopus. Pro další rozvoj byla (po rešerši obdobných časopisů v databázi – *Český lid*, *Sociologický časopis*, *Střed*) vybrána webová platforma Actavia, na které v současné době běží zhruba sto tuzemských odborných časopisů (lékařských, přírodovědných, sociálně-vědných, lingvistických a také *Sociologický časopis*). Na podzim byla dokončena implementace systému a začal zkušební provoz v novém redakčním systému, s novými webovými stránkami časopisu. Článkům na novém webu časopisu byla přidělena DOI, tudíž by mělo být zajištěno výhledové zviditelnění textů a umožněna jejich snadnější indexace mezinárodními databázemi. Od ročníku 2021 by časopis již měl být připravován v novém režimu (s webovou aplikací a redakčním systémem, Open Access licencí, možností zveřejňování článků v režimu „online first“). Do konce roku 2020 byla aktualizována a podána přihláška časopisu do Scopus.

Knihovna a sbírková činnost

Ústav pro soudobé dějiny jako oborové pracoviště umožňuje odborné veřejnosti studium knihovního fondu a přístup k pořízeným nahrávkám rozhovorů uchovávaných v Digitálních sbírkách Centra orální historie. Další dokumenty zpřístupňuje na svých internetových stránkách. Postupně je digitalizována ediční řada *Sešity Ústavu pro soudobé dějiny*.

Vzhledem k nízkému nákladu prvních *Sešitů*, a tedy i jejich dnešní obtížné dostupnosti, jsou od roku 2019 postupně zveřejňována v elektronické podobě (pdf) na ústavním webu právě nejstarší čísla.

Na webových stránkách lze dále najít elektronické verze starších ročníků časopisu *Soudobé dějiny*. Jednotlivá čísla časopisu lze nejen stáhnout, ale návštěvník má také možnost pohodlně vyhledávat v jejich anotacích či využít komplexní bibliografii všech ročníků. V roce 2020 byly do elektronické podoby převedeny a zpřístupněny široké odborné i laické veřejnosti další materiály: jednak sborníky z cyklu *České křižovatky evropských dějin 1948 a 1989*, jednak kompletní řadu (celkem jedenáct knih) *Dokumenty o perzekuci a odporu, kterou výzkumní pracovníci a pracovnice ústavu publikovali v letech 1992–1994*.

Systematicky se v ÚSD rozšiřují a katalogizují: knihovní fond soudobých dějin a dějin vědy; sbírka soudobé dokumentace, archiv Koordinačního centra Občanského fóra. Bibliografické pracoviště spravuje v rámci Souborného katalogu AV ČR online databázi výběrové bibliografie k soudobým dějinám zpřístupňující záznamy monografických publikací a článků z periodik, ročenek a sborníků vydávaných od roku 2010.

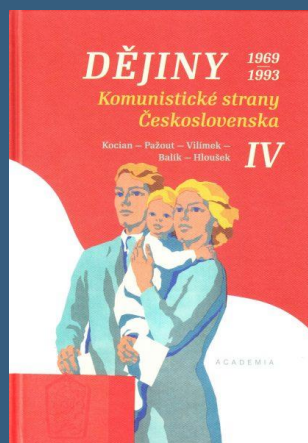
***

Níže jsou podrobněji představeny hlavní výsledky činnosti pracoviště v několika kategoriích: a) hlavní vědecké výsledky (publikace, odborné studie); b) významné akce, které ÚSD organizoval, případně při jejich konání vystupoval jako spoluorganizátor; c) vzdělávací činnosti; d) činnost pro praxi; e) mezinárodní spolupráce; f) popularizační činnost; g) významná ocenění.

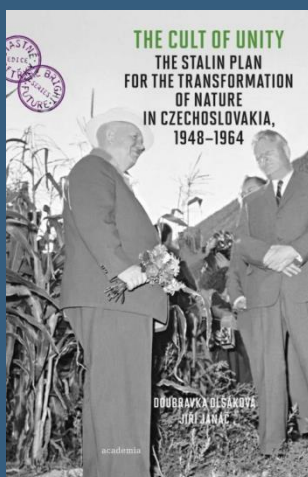
Hlavní vědecké výsledky – přehled monografií

Komunistická strana Československa sehrála v dějinách Československa významnou roli, po druhé světové válce dokonce klíčovou. Jako první, se do rukou čtenářům dostává svazek IV., věnovaný rozmanitým aspektům její činnosti a působení v období tzv. normalizace (1969–1989) a v transformačním období na počátku devadesátých let dvacátého století. Kniha není pouze pokusem o komplexnější a kritické shrnutí dosavadního stavu výzkumu o vývoji KSČ v tomto čtvrtstoletí. Jejím cílem je rovněž seznámit odbornou veřejnost a zainteresované zájemce s řadou nových či dosud méně známých poznatků a též nabídnout podněty k zamyšlení či přispět k řešení dosud nezodpovězených otázek.

Kocian, Jiří - Pažout, Jaroslav - Vilímek, Tomáš - Balík, S. - Hloušek, V. *Dějiny Komunistické strany Československa IV (1969-1993)*. Praha: Academia, 2020. 591 s. ISBN 978-80-200-3174-7

Olšáková, Doubravka - Janáč, Jiří. *The Cult of Unity. Stalin's Plan for the Transformation of Nature in Czechoslovakia (1948-1964)*. Praha: Academia, 2020. 296 s. Šťastné zítřky, 31. ISBN 978-80-200-3089-4

Anglický překlad monografie, která v nakladatelství Academia vyšla v roce 2018. Stalinův plán transformace přírody, který byl zahájen v Sovětském svazu na podzim roku 1948, měl zásadní dopad na přístup k poválečné rekonstrukci a přetváření přírody také v Československu. Publikace nastiňuje hlavní rysy tohoto ambiciózního plánu, jeho institucionální základy a implementaci. Reflexe kontinuity a diskontinuity mezi meziválečným a poválečným obdobím pak ukazuje možnosti i limity sovětské politiky uzákoněné novými elitami. Odhaluje také základní prvky kontinuity ve vědách a technologii v době, která byla vůči kontinuitě zdánlivě nepřátelská.

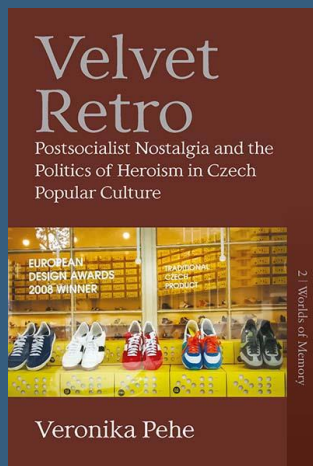

Co má společného Hlučínsko, Těšínsko, Alsasko-Lotrinsko, Lucembursko, Horní Slezsko, Pomoří a Slovinsko? Mužské obyvatelstvo zde bylo za druhé světové války přinuceno sloužit v německé armádě. Unikátní možnost srovnání podobné minulosti těchto regionů nabízí sborník z mezinárodní konference konané v právě v Hlučíně. Přináší pohledy historiků z České republiky, Francie, Slovinska a Polska na problematiku povinné mobilizace příslušníků neněmeckých národností do Wehrmachtu a na jejich pozdější angažmá v zahraniční armádě. Jednotliví historikové představují tento fenomén v souvislostech své rodné země.

Maršálek, Zdenko - Neminář, Jiří. *Ve dvou uniformách. Nuceně mobilizovaní a jejich účast v odboji. Okolnosti, souvislosti, marginalizace.* Hlučín: Muzeum Hlučínska, 2020 - (Maršálek, Z.; Neminář, J.). ISBN 978-80-907054-2-5

Pehe, Veronika. *Velvet Retro. Postsocialist Nostalgia and the Politics of Heroism in Czech Popular Culture.* New York: Berghahn Books, 2020. 190 s. *Worlds of Memory*, 2. ISBN 978-1-78920-628-9

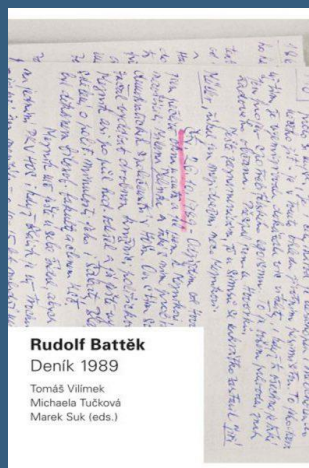

Odborníci a odbornice, kteří zpracovávají téma státního socialismu, se často odvolávají na koncept „nostalgie“, aby identifikovali nekritickou touhu po utopických ambicích a prožitých zkušenostech bývalého východního bloku. Tento koncept se však jeví jako nedostatečný k popisu paměťových kultur v České republice i dalších kontextů, v nichž „retro“ fascinace minulostí prokázala kompatibilitu s neochvějnou kritikou éry státního socialismu. Tato inovativní práce nachází v české literatuře, filmu a dalších kulturních formách výrazně retro-estetickou podobu a obohacuje naše chápání nejen paměti národa, ale také způsobů, jak může populární kultura strukturovat kolektivní paměť.

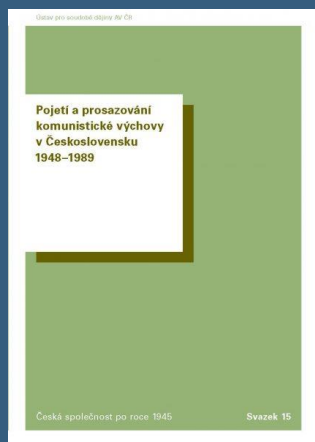

Deníkové záznamy sociologa, filozofa a politika Rudolfa Battěka (1924–2013) poskytují jedinečný vhled do zákulisí československého opozičního prostředí, které na konci osmdesátých let prodělalo mimořádně dynamický vývoj. Záznamy přináší množství cenných informací o schůzkách představitelů Hnutí za občanskou svobodu a dalších nezávislých iniciativ. Dávají však nahlédnout i do specifické proměny disentu v politickou opozici a přináší mnoho poznatků k průběhu „roku zázraků“ 1989. Nedílnou součástí knihy představuje Battěkův životopis a biografický heslář s bezmála sedmi sty jmény, který obsahuje základní životopisné údaje, stručný popis profesní činnosti, informace o případném pobytu ve vězení či o členství v nezávislých iniciativách.

Vilímek, Tomáš (ed.) - Tučková, Michaela (ed.) - Suk, M. (ed.). *Rudolf Battěk. Deník 1989*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., 2020. 532 s. Svědectví o době a lidech, 12. ISBN 978-80-7285-243-7

Cuhra, Jaroslav - Černá, Marie - Devátá, Markéta - Hermann, Tomáš - Kourová, P. *Pojetí a prosazování komunistické výchovy v Československu 1948-1989*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., 2020. 308 s. Česká společnost po roce 1945, 15. ISBN 978-80-7285-250-5

Kniha se zabývá zčásti bagatelizovaným fenoménem komunistické výchovy, snaží se uchopit a popsat „utváření nového socialistického člověka“ jako komplexní program zaměřený na jedince prakticky celoživotně, byť samozřejmě v různých životních fázích s odlišnou intenzitou. Právě všudypřítomnost specifických forem ideologického vzdělávání a formování činí z komunistické (politické, ideologické) výchovy významný prvek sociálních a kulturních dějin druhé poloviny dvacátého století. V šesti kapitolách autoři a autorky popisují komunistickou výchovu jednak z hlediska celospolečenské relevance (ideologie marxismu-leninismu, ateizace), jednak ve vztahu k různým cílovým skupinám (děti, vysokoškoláci, pracující, ženy).

Kniha obsahuje eseje, rozhovory a polemiky, které vycházely od roku 2000 příležitostně v časopisech, sbornících a fotografických publikacích. Vznikaly většinou z vnějšího podnětu a obsahují interpretace mezních situací v historii komunistického režimu (únor 1948, srpen 1968, leden 1969, leden 1977, listopad 1989 atd.), které dodnes plně zaměstnávají odbornou historiografii i obecnou paměť. Autor neusiluje o syntetické pojetí a vědecké podání. V biograficky laděném úvodu upozorňuje na souvislost mezi profesním psaním o nedávné minulosti a osobní zkušeností s pamětí jako místem střetávání života a dějin.

Suk, Jiří. *Šťastné zítřky, úzkostné včerejšky. Eseje a jiné texty o kolizích na české cestě ke komunismu*. Praha: NLN, 2020. 263 s. Knižnice Dějin a současnosti, 69. ISBN 978-80-7422-681-6

Krátká, Lenka (ed.). *Dějiny o lidech a pro lidi. 30 let činnosti Ústavu pro soudobé dějiny Akademie věd České republiky 1990-2020*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., 2020. 260 s. ISBN 978-80-7285-247-5

Publikace k 30. výročí založení Ústavu pro soudobé dějiny Akademie věd ČR, v. v. i., reflektuje uplynulých třicet let vývoje pracoviště, definuje jeho aktuální postavení v okruhu své badatelské či pedagogické působnosti a zamýšlí se nad perspektivami jeho budoucí existence. Knihu doplňují vzpomínkové texty (a také orálněhistorické rozhovory) osobností, které výrazně ovlivnily budování a následné směřování instituce. Text zprostředkovává také obsáhlou historii sídla budovy a je doprovázen bohatými přílohami, jež zahrnují například organizační schémata, projektovou činnost či kompletní bibliografii.

Hlavní vědecké výsledky – výběrová bibliografie

- Čapková, Kateřina. Jüdinnen und Juden in der Tschechoslowakei und der Slánský-Prozess. *Jüdisches Leben in Deutschland und Europa nach der Shoah. Neubeginn - Konsolidierung - Ausgrenzung*. Köln: Böhlau-Verlag, 2020 - (Ganzenmüller, J.), s. 127-136. Europäische Diktaturen und ihre Überwindung, 26. ISBN 978-3-412-51908-7
- Čapková, Kateřina. Refugees from Nazi Germany in Czechoslovakia in the 1930s. „In the Long Run, People Will Go Down Here”. *Immigrants and Foreigners in Central and Eastern Europe during the Twentieth Century*. London: Routledge, 2020 - (Borodziej, W.; Puttkamer, J.), s. 73-86. Routledge studies in modern European history, 75. ISBN 978-0-367-08582-7
- Čapková, Kateřina. Zu Judentum und Nationalismus in Otokar Fischers Korrespondenz. *Otokar Fischer (1883–1938). Ein Prager Intellektueller zwischen Dichtung und Wissenschaft*. Wien: Böhlau Verlag, 2020 - (Petrbok, V.; Stašková, A.; Zbytovský, Š.), s. 121-145. Intellektuelles Prag im 19. und 20. Jahrhundert, 15. ISBN 978-3-412-51799-1
- Devátá, Markéta. Babice po roce 1951. Život ve farnosti P. Aloise Koláře. *Mezi Čechy a Němci, mezi vědou a životem. K poctě historičky Aleny Míškové*. Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, 2020 - (Nováková, T.; Devátá, M.; Kostlán, A.), s. 439-456. Ad honorem eruditorum, 7. ISBN 978-80-88304-30-2
- Devátá, Markéta. Výuka marxismu-leninismu na vysokých školách. / Večerní univerzity marxismu-leninismu v systému stranického vzdělávání. *Pojetí a prosazování komunistické výchovy v Československu 1948-1989*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., 2020 - (Cuhra, J.; Černá, M.; Devátá, M.; Hermann, T.; Kourová, P.), s. 174-265, s. 266-283. Česká společnost po roce 1945, 15. ISBN 978-80-7285-250-5
- Devátá, Markéta. Vysoká škola politická a sociální v Praze. Vysoká škola politických a hospodářských věd. Vysoká škola sociální v Brně. *Encyklopedie českých právních dějin*. Vol. 21. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020 - (Schelle, K.; Tauchen, J.), s. 202-203, s. 207-208, s. 213-214. ISBN 978-80-7380-812-9
- Gjuričová, Adéla. The Scepticism of a Latecomer. Modern Czech Views of Europe. *Euroscepticisms. The Historical Roots of a Political Challenge*. Leiden: Brill, 2020 - (Gilbert, M.; Pasquinucci, D.), s. 205-221. European Studies. ISBN 978-90-04-37534-5
- Gjuričová, Adéla. Genderová inspirátorka soudobých dějin. Hana Havelková (18. 9. 1949 – 31. 10. 2020). *Soudobé dějiny*. Roč. 27, 3/4 (2020), s. 745-748. ISSN 1210-7050

- Hallama, Peter. Child Survivors and the Dynamics of Holocaust Memory in Late-Socialist Czechoslovakia. *Judaica Bohemiae*. Roč. 55, č. 1 (2020), s. 59-81. ISSN 0022-5738
- Hermann, Tomáš. Marxismus-leninismus a komunistická výchova. *Pojetí a prosazování komunistické výchovy v Československu 1948-1989*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., 2020 - (Cuhra, J.; Černá, M.; Devátá, M.; Hermann, T.; Kourová, P.), s. 7-30. Česká společnost po roce 1945, 15. ISBN 978-80-7285-250-5
- Hlaváček, Jiří. Vojna stejná, a přece jiná: narativní (re)konstrukce základní vojenské služby po roce 1968 v multigenerační perspektivě. *Národopisný věstník = Bulletin d'ethnographie*. Roč. 79, č. 2 (2020), s. 5-26. ISSN 1211-8117
- Hoppe, Jiří - Sommer, Vítězslav. How the „Richta Team” Was Born: The Scientific and Technological Revolution and Political Decision-making in Czechoslovak Reform Communism. *Zeitschrift fuer Ostmitteleuropa-Forschung*. Roč. 69, č. 4 (2020), s. 495-518. ISSN 0948-8294
- Janáč, Jiří. Building Hydrosocialism in Czechoslovakia. *Global environment*. Roč. 13, č. 3 (2020), s. 610-633. ISSN 1973-3739
- Janáč, Jiří - Olšáková, Doubravka. On the Road to Stockholm. A Case Study of the Failure of Cold War International Environmental Initiatives (Prague Symposium, 1971). *Centaurus*. Roč. 62, 19.10.2020 (2020), s. 132-149. ISSN 0008-8994
- Kopeček, Michal. Geschichte und Gedächtnis. 1989 europäisch erinnern. *REVOLUTION! 1989 – Aufbruch ins Offene*. Berlin: Metropol-Verlag, 2020 - (Tuchscheerer, H.; Schöne, J.; Grünbaum, R.), s. 250-259. ISBN 978-3-86331-538-2
- Kopeček, Michal - Richardson-Little, N. Introduction: (Re-)constituting the State and Law during the ‘Long Transformation of 1989’ in East Central Europe. *Journal of Modern European History*. Roč. 18, č. 3 (2020), s. 275-280. ISSN 1611-8944
- Kopeček, Michal. Towards the „History of Meaning” of 1989. *East Central Europe*. Roč. 47, 2/3 (2020), s. 376-381. ISSN 0094-3037
- Kopeček, Michal. Was there a Socialist Rechtsstaat in Late Communist East Central Europe? The Czechoslovak Case in a Regional Context. *Journal of Modern European History*. Roč. 18, č. 3 (2020), s. 281-296. ISSN 1611-8944
- Kostlán, Antonín - Šimůnek, Michal V. „Proč přenecháváte obhajobu nás slabých výhradně nám slabým?”. Repatriace docentů a profesorů Německé univerzity v Praze po holokaustu a její širší kontext. *Mezi Čechy a Němci, mezi vědou a životem. K počtě historičky Aleny Míškové*. Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, 2020 - (Nováková, T.; Devátá, M.; Kostlán, A.), s. 388-421. Ad honorem eruditorum, 7. ISBN 978-80-88304-30-2

- Kovařík, David. „Špioni z Fedrova hostince“. Politický proces s převaděči na Vitorazsku. *Akcie, zločiny a obete Štátnej bezpečnosti a Pohraničnej stráže v rokoch 1945-1989. Zborník zo slovensko-českej vedeckej konferencie 23.-24. novembra 2016*. Bratislava: Ústav pamäti národa, 2020 - (Dubovský, P.; Gula, M.), s. 196-206. ISBN 978-80-89335-86-2. [Akcie, zločiny a obete Štátnej bezpečnosti a Pohraničnej stráže v rokoch 1945–1989. Bratislava (SK), 23.11.2016-24.11.2016]
- Krátká, Lenka. Czechoslovak Seafarers' Memories of Polish Ports as their „Second Home” during the State Socialism Period (1949–1989). *History in Flux*. Roč. 2, č. 2 (2020), s. 31-48. ISSN 2706-414X
- Lônčíková, Michala. Address Unknown. Reshaping the Jewish Living Space and Social Mobility in the Slovak State (1939–1945). *The City and History*. Roč. 9, č. 1 (2020), s. 112-126. ISSN 1339-0163
- Maršálek, Zdenko. Kliometrie a národní příběh. Zajatci z wehrmachtu jako vojáci československého zahraničního vojska za druhé světové války. *Soudobé dějiny*. Roč. 27, č. 2 (2020), s. 235-254. ISSN 1210-7050
- Maršálek, Zdenko. Limity důvěry. Bývalí vojáci Wehrmachtu ve službě u československého letectva v Británii za druhé světové války. *Theatrum historiae*. Roč. 25, č. 1 (2020), s. 215-244. ISSN 1802-2502
- Maršálek, Zdenko. Z nepřátelské uniformy do národní armády? Nábor zajatců jako politický a etický problém zahraničního odboje. *Historie - Otázky - Problémy*. Roč. 12, č. 1 (2020), s. 78-87. ISSN 1804-1132
- Maršálek, Zdenko. Znowu po „naszej” stronie? Byli żołnierze Wehrmachtu jako żołnierze czechosłowackiej armii na obczyźnie. *CzasyPismo o historii Górnego Śląska*. Roč. 17, č. 1 (2020), s. 123-129. ISSN 2299-2812
- Maršálek, Zdenko - Celaya, D. G. From Regular Armies to Irregular Resistance (and Back). *Fighters across Frontiers. Transnational Resistance in Europe, 1936-48*. Manchester: Manchester University Press, 2020 - (Gildea, R.; Tames, I.), s. 70-89. ISBN 978-1-5261-5124-7
- Maršálek, Zdenko - Gildea, R. - Manjolovič Pintar, O. - Rodrigo, M. Y. - Marco, J. - Celaya, D. G. - Bailey, R. - Chandrinos, J. - Diac, C. - Zaugg, F. - Aleksov, B. - Falkov, Y. - Koreman, M. Afterlives and Memories. *Fighters across Frontiers. Transnational Resistance in Europe, 1936-48*. Manchester: Manchester University Press, 2020 - (Gildea, R.; Tames, I.), s. 214-239. ISBN 978-1-5261-5124-7

- Mücke, Pavel. Hidden, Yet Visible Workers of Czechoslovak International Tourism. Macro and Micro-Historical Views of ČEDOK's Branches abroad and Tour Guides during the Period of Late Socialism (1968–1989). *Journal of tourism history*. Roč. 12, č. 3 (2020), s. 1-20. ISSN 1755-182X
- Neminář, Jiří. Mieszkańcy Ziemi Hulczyńskiej (Hlučínska) i ich służba w armii czechosłowackiej na obczyźnie. *CzasyPismo o historii Górnego Śląska*. Roč. 17, č. 1 (2020), s. 130-135. ISSN 2299-2812
- Nosková, Helena- Vaishar, Antonín. Cultural Population Structure of the Czech Borderland 70 Years after Resettlement. A case study: Tachov. *Člověk a společnost*. Roč. 23, č. 3 (2020), s. 34-47. ISSN 1335-3608
- Nováková, T. (ed.) - Devátá, Markéta (ed.) - Kostlán, Antonín (ed.) *Mezi Čechy a Němci, mezi vědou a životem. K počtům historičky Aleny Míškové*. Praha: Masarykův ústav a Archiv Akademie věd České republiky: Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2020. 564 s. ISBN 978-80-88304-30-2; ISBN 978-80-7603-207-1
- Olšáková, Doubravka - Rispoli, G. Science and Diplomacy around the Earth. From the man and Biosphere Programme to the International Geosphere-Biosphere Programme. *Historical Studies in the Natural Sciences*. Roč. 50, č. 4 (2020), s. 456-481. ISSN 1939-1811
- Olšáková, Doubravka -Turchetti, S. - Adamson, M. - Rispoli, G.- Robinson, S. Introduction: Just Needham to Nixon? On Writing the History of „Science Diplomacy”. *Historical Studies in the Natural Sciences*. Roč. 50, č. 4 (2020), s. 323-339. ISSN 1939-1811
- Pilát, Vladimír. Do německé uniformy. Kritéria pro přijímání důstojníků „sudetoněmeckého původu” do německého pozemního vojska. *Ve dvou uniformách. Nuceně mobilizovaní a jejich účast v odboji. Okolnosti, souvislosti, marginalizace*. Hlučín: Muzeum Hlučínska, 2020 - (Maršálek, Z.; Neminář, J.), s. 82-95. ISBN 978-80-907054-2-5
- Smetana, Vít. Der „Anschluss“ und die Tschechoslowakei. 1938. *Der „Anschluss“ im internationalen Kontext*. Graz: Leykam, 2020 - (Karner, S.; Ruggenthaler, P.), s. 251-256. ISBN 978-3-7011-0421-5
- Smetana, Vít. The Slovak Uprising through a Transnational Prism. *Fighters Across Frontiers. Transnational Resistance in Europe, 1936-448*. Manchester: Manchester University Press, 2020 - (Gildea, R.; Tames, I.), s. 204-213. ISBN 978-1-5261-5124-7
- Smetana, Vít. Strategie Kominterny po jejím rozpuštění a sovětské plánování poválečného světa. *Paginae historiae*. Roč. 28, č. 2 (2020), s. 275-287. ISSN 1211-9768

- Sommer, Vítězslav. Husák, Jirous a síla historických mýtů. [ŠVEHLA, M.; MACHÁČEK, M.: Magor a jeho doba: Život Ivana M. Jirouse. Praha, 2017. 688 s. -- Gustáv Husák. Praha, 2017. 632 s.]. *Soudobé dějiny*. Roč. 27, Č. 2 (2020), s. 337-348. ISSN 1210-7050
- Sovilj, Milan. Nucená mobilizace v Evropě za druhé světové války. Okolnosti, charakteristiky a význam. *Ve dvou uniformách. Nuceně mobilizovaní a jejich účast v odboji. Okolnosti, souvislosti, marginalizace*. Hlučín: Muzeum Hlučínska, 2020 - (Maršálek, Z.; Neminář, J.), s. 32-39. ISBN 978-80-907054-2-5
- Sovilj, Milan. Přehled dosavadního výzkumu. *Ve dvou uniformách. Nuceně mobilizovaní a jejich účast v odboji. Okolnosti, souvislosti, marginalizace*. Hlučín: Muzeum Hlučínska, 2020 - (Maršálek, Z.; Neminář, J.), s. 20-27. ISBN 978-80-907054-2-5
- Sovilj, Milan. Migrace a jejich důsledky v oblasti bývalé Jugoslávie. Zpráva o mezinárodním workshopu. *Soudobé dějiny*. Roč. 27, 3/4 (2020), s. 753-755. ISSN 1210-7050
- Sovilj, Milan. The Beginnings of the Czechoslovak and Yugoslav Exile Governments in London during the Second World War. Expectations, Possibilities, and Reality. *Czech Journal of Contemporary History*. Roč. 8, č. 1 (2020), s. 5-28. ISSN 2336-3142
- Sovilj, Milan. Závěr druhé světové války v Jugoslávii, otázka válečných zajatců a nábor nových vojáků očima československých exilových představitelů. *Slovanský přehled*. Roč. 106, č. 2 (2020), s. 247-270. ISSN 0037-6922
- Stach, Stephan. Zwischen »Klassenkampf im Ghetto« und dem »Zauber Israels«. Das Warschauer Jüdische Historische Institut und sein Beitrag zur frühen Holocaustforschung. *Jüdisches Leben in Deutschland und Europa nach der Shoah. Neubeginn - Konsolidierung - Ausgrenzung*. Köln: Böhlau-Verlag, 2020 - (Ganzenmüller, J.), s. 219-246. *Europäische Diktaturen und ihre Überwindung*, 26. ISBN 978-3-412-51908-7
- Šimová, K. (ed.) - Drápala, Milan (ed.). Julius Fučík, Egon Erwin Kisch, Franz Carl Weiskopf, Jiří Weil. Edice textů ze sovětské Střední Asie (1927–1937). *Soudobé dějiny*. Roč. 27, 3/4 (2020), s. 605-688. ISSN 1210-7050
- Šimůnek, Michal V. Diw Welt ohne die anderen. *LinkNS-„Euthanasie“*. *Lebensunwertes Leben versus unantastbare Menschenwürde = Nacistický program „eutanasie“*. *Život nehodný existence versus nedotknutelná lidská důstojnost*. Domažlice: Verlags des Böhmisches Walds, 2020, s. 21-30. ISBN 978-80-7660-000-3
- Šimůnek, Michal V. „Vědění pro všechny!“ *Věda a technika mezi osvětou a propagandou během nacistické okupace, 1939-1945*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., 2020. 60 s. ISBN 978-80-7285-254-3

- Těšínská, Emilie. Johann Puluj (1845-1918). His Career and the „Invisible Cathode Rays”. *IUCr Newsletter*. Roč. 28, č. 2 (2020). ISSN 1067-0696
- Těšínská, Emilie - Jůnová Macková, Adéla. Korespondence Jindřicha Bačkovského a Vladimíra Vanda z let 1946-1948 jako historický pramen k organizaci fyzikálního výzkumu v poválečném Československu. *Práce z dějin Akademie věd*. Roč. 12, č. 2 (2020), s. 103-179. ISSN 1803-9448
- Tůma, Oldřich. 1968: Die Tschechoslowakei, die Politik der Vereinigten Staaten und die Entspannungspolitik. *Entspannung im Kalten Krieg. Der Weg zum Moskauer Vertrag und zur KSZE*. Graz: Leykam, 2020 - (Borchard, M.; Karner, S.; Küsters, H.; Ruggenthaler, P.), s. 461-476. ISBN 978-3-7011-0447-5
- Tůma, Oldřich. Represivní orgány komunistického režimu v historické paměti. *Akcie, zločiny a obete Štátnej bezpečnosti a Pohraničnej stráže v rokoch 1945-1989. Zborník zo slovensko-českej vedeckej konferencie 23.-24. novembra 2016*. Bratislava: Ústav pamäti národa, 2020 - (Dubovský, P.; Gula, M.), s. 24-34. ISBN 978-80-89335-86-2. [Akcie, zločiny a obete Štátnej bezpečnosti a Pohraničnej stráže v rokoch 1945 – 1989. Bratislava (SK), 23.11.2016-24.11.2016]
- Tůma, Oldřich. Nedožitá devadesátina profesora Křena. *Soudobé dějiny*. Roč. 27, Č. 2 (2020), s. 415-419. ISSN 1210-7050
- Vilímek, Tomáš. But They're Threatening and Cursing Us! A Study of the Complaints and Notices sent in by Czechoslovak Citizens during Czechoslovakia's Perestroika. *Securitas imperii*. Roč. 36, č. 1 (2020), s. 194-229. ISSN 1804-1612
- Vilímek, Tomáš. Komunistická strana Československa a společnost v letech 1969-1989. *Dějiny Komunistické strany Československa IV (1969-1993)*. Praha: Academia, 2020, s. 202-398. ISBN 978-80-200-3174-7
- Vilímek, Tomáš. Od „pomýlených” k „zarytým odpůrcům” režimu. K problematice trestněprávní represe v Československu v letech 1969 až 1975. *Třídní (ne)spravedlnost. Proměny politicky motivované trestněprávní perzekuce v Československu v letech 1948-1989*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2020 - (Bursík, T.; Pažout, J.; Portmann, K.; Vilímek, T.), s. 125-184. ISBN 978-80-88292-60-9
- Vilímek, Tomáš. Zahraničněpolitický rámec existence KSČ a její politiky v období tzv. normalizace. *Dějiny Komunistické strany Československa IV (1969-1993)*. Praha: Academia, 2020, s. 399-438. ISBN 978-80-200-3174-7
- Wohlmuth, Petr. Konflikt dvojí vojenské loajality ve zkušenosti základní vojenské služby a pozdějších militárních aktivit. *Národopisný věstník = Bulletin d'ethnographie*. Roč. 79, č. 2 (2020), s. 27-43. ISSN 1211-8117

Další výsledky – Centrum dějin vědy

Centrum dějin vědy (součást oddělení dějin idejí a konceptů) se věnuje interdisciplinárnímu studiu vědy od středověku do současnosti, což je obsaženo i ve zřizovací listině Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i. Níže zmiňované hlavní publikační výstupy Centra dějin vědy spadají období před rokem 1945, jehož výzkum je realizován v rámci jednotlivých oddělení.

Hadravová, Alena. Faber of Budějovice, Václav / Hájek of Hájek, Tadeáš / Horký, Martin / Kepler, Johannes / Leovicius, Cyprianus. *Companion to Central and Eastern European Humanism. Volume 2, Czech Lands. Part 1 (A-L)*. Berlin: De Gruyter, 2020 - (Storchová, L.), s. 416-418 / s. 494-500 / s. 561-564 / s. 618-625 / s. 685-688. Reference. ISBN 978-3-11-064642-9

Hadravová, Alena. *Recepce antických textů o souhvězdích ve středověku. Jubilate et Bibite: studie k antice a její recepci v evropské kultuře. Ad honorem Jan Bažant*. Praha: Filosofia, 2020 - (Čadková, D.; Čechvala, J.; Poláčková, E.; Sarkissian, A.), s. 165-180. ISBN 978-80-7007-638-5

Významné akce, které pracoviště (spolu)pořádalo

FÓRUM 30 LET SOUDOBÝCH DĚJIN.
PRAHA, 22. 9. 2020–13. 10.
2020 (ONLINE)

Fórum 30 let soudobých dějin proběhlo u příležitosti 30. výročí založení Ústavu pro soudobé dějiny a uskutečnilo se jako série online seminářů. Semináře byly otevřeny hlavními referáty, které nabídly širší vhled do

problematiky, včetně představení základních problémů k diskusi. Poté následovaly příspěvky v podobě krátkých intervencí dalších odborníků. Důraz byl kladen především na otevřený diskusní charakter fóra, který přispěl nejen k bilanci současného stavu oboru, ale také k nástinu výhledu do budoucna. Témata konferenčního fóra byla: Soubor paradigmat v soudobých dějinách po roce 1989, Tematické důrazy, metody a přístupy v soudobých dějinách, Soudobé dějiny v mediálním a politickém kontextu 90. let a Soudobé dějiny v digitální éře – pokus o úvahu k budoucnosti.

Záznamy jednotlivých bloků:

- Soubor paradigmat v soudobých dějinách po roce 1989
- Tematické důrazy, metody a přístupy v soudobých dějinách
- Soudobé dějiny v mediálním a politickém kontextu od 90. let
- Soudobé dějiny v digitální éře – pokus o úvahu k budoucnosti

https://www.youtube.com/playlist?list=PL7-RDopFfMbCHImUp8FQXDz9z1_S_eVdc

JAK SI PŘÁLI BYDLET NAŠI PRACUJÍCÍ?
SOCIOLOGICKÁ EXPERTIZA A BYTOVÁ
VÝSTAVBA 1945–1989.

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE
POŘÁDANÁ SPOLEČNĚ S FAKULTOU
ARCHITEKTURY ČVUT A AKADEMÍÍ VĚD
ČR V RÁMCI PROGRAMU STRATEGIE
AV21. PRAHA, 9. 10. 2020
(ONLINE).

I v Československu se po roce
1945 sociologickým výzkumům
bydlení a architektury věnovala

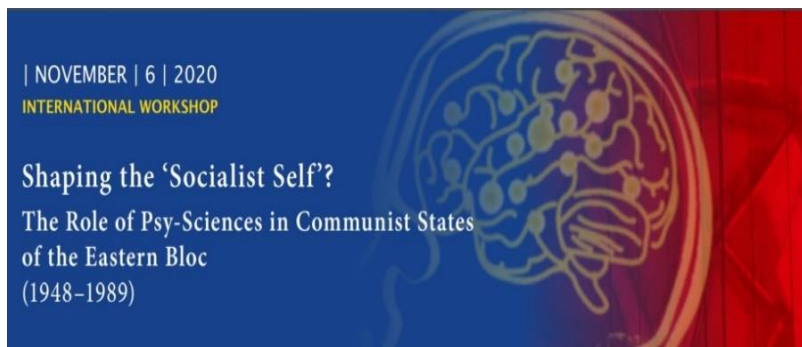
pozornost. Názory a přání uživatelů budov zjišťovala mj. sociologická oddělení velkých průmyslových podniků, Ústav bytové a oděvní kultury, Výzkumný ústav obchodu, útvary hlavního architekta jednotlivých měst, a především interdisciplinární tým Výzkumného ústavu výstavby a architektury. Právě z publikace *Jak si přejí bydlet naši pracující*, vydané poslední zmíněnou institucí v roce 1954, byl odvozen název konference.

ZA ROVNOCENNOST EVROPSKÝCH
PLEMEN... ČESKOSLOVENSKÁ
ANTROPOLOGIE TVÁŘÍ V TVÁŘ
RASISMU A NACISMU. KONFERENCE
POŘÁDANÁ VE SPOLUPRÁCI
S ETNOLOGICKÝM ÚSTAVEM AV ČR.
PRAHA, 21. 10. 2020 (ONLINE).

Konference se věnovala publikaci

Rovnocennost evropských plemen a cesty k jejich ušlechťování, vydané v řadě popularizačních příruček II. třídy České akademie věd a umění v Praze roku 1934. Kniha bývá vnímána jako první evropský veřejný protest proti rasové ideologii ve vědecké práci, zejména nacistické rasové hygieně. Ústřední teze, zformulované zejména Jindřichem Matiegkou a propagované na mezinárodním fóru Tomášem Garrigue Masarykem, měly posléze stát i u kořenů Prohlášení o rase, schváleného UNESCO v roce 1950, mj. za účasti Clauda Lévi-Strausse. Konferenční jednání si kladlo za cíl tuto československou mezioborovou demonstrativní akci usilující o mezinárodní ohlas nejen připomenout, ale především zhodnotit její kořeny a ohlas a zasadit ústřední teze, argumentační strategie a hlavní aktéry do kontextu dobového antropologického a eugenického myšlení. Záznamy jednotlivých příspěvků: <http://www.usd.cas.cz/za-rovnocennost-evropskych-plemen-ceskoslovenska-antropologie-tvari-v-tvar-rasismu-a-nacismu/>

FORMOVÁNÍ „SOCIALISTICKÉHO JÁ“?
ROLE PSY-VĚD V KOMUNISTICKÝCH
STÁTECH VÝCHODNÍHO BLOKU
(1948–1989). MEZINÁRODNÍ
WORKSHOP USPOŘÁDANÝ VE
SPOLUPRÁCI S CEFRES A COLLEGIUM
CAROLINUM. Praha, 6. 11. 2020
(ONLINE)

Postupně se rozvíjející výzkum v oblasti psy-věd v komunistické Evropě se věnuje nejrůznějším tématům, od nadnárodní historie psychiatrie až po historii sociální kontroly a kriminality. Tematický workshop se zaměřil na roli psy-věd v komunistických diktaturách v následujících okruzích: 1) vytváření psy-odbornosti, 2) její role při definování (ab)normality a 3) její případné směřování k budování konkrétního „socialistického já“.

Zoom: <https://us02web.zoom.us/j/82321134974?pwd=L09iMWF0VzJsOVFUUDJxMDZPc3Zidz09> (823 2113 4974), **heslo:** 111784

IDEA PARLAMENTARISMU VE STŘEDNÍ
EVROPĚ PO ROCE 1989: 30 LET OD
PRVNÍCH SVOBODNÝCH VOLEB.
KONFERENCE PŘIPRAVENA SPOLEČNĚ
S PARLAMENTNÍM INSTITUTEM A
ARCHIVEM POSLANECKÉ SNĚMOVNY.
REALIZOVÁNO V RÁMCI PROGRAMU
STRATEGIE AV21
PRAHA, 19. 11. 2020 (ONLINE)

Konference „Idea

parlamentarismu ve střední Evropě po roce 1989“ připomněla 30. výročí prvních svobodných voleb v roce 1990, zároveň však v širší středoevropské perspektivě reflektovala různé podoby proměn, obnov či ustavování institucí parlamentní demokracie po pádu komunismu. Konferenci pořádal Ústav pro soudobé dějiny AV ČR ve spolupráci s Kanceláří Poslanecké sněmovny. Součástí konference bylo rovněž otevření výstavy parlamentních fotografií Dagmar Hochové, významné fotografky a v letech 1990–1992 rovněž poslankyně České národní rady, v prostorách Poslanecké sněmovny.

Zoom:

<https://zoom.us/j/95567351386?pwd=Ym5Tcmx0NU9zTkW5dVVXUedQZm9jQT09> (955 6735 1386), **heslo:**693996

PARLAMENTNÍ DĚNÍ OBJEKTIVEM
POSLANKYŇE DAGMAR HOCHOVÉ.
VÝSTAVA PŘIPRAVENA VE
SPOLUPRÁCI S POSLANECKOU
SNĚMOVNOU A MORAVSKOU
GALERIÍ BRNO.
PRAHA, 19. 11. 2020–31. 12.
2020

Výstava v Poslanecké sněmovně
připomněla dílo fotografky a

poslankyně Dagmar Hochové (1926-2012), která během svého působení v těchto prostorách v letech 1990-1992 vytvořila jedinečný soubor fotografií ze zákulisí parlamentu. Výstava se konala u příležitosti zahájení digitalizace pozůstalosti fotografky v Moravské galerii v Brně.

Informace o výstavě a její přiblížení na kanále Youtube:

<https://www.psp.cz/sqw/cms.sqw?z=14373>

Pohled do studovny v sídle ústavu jen několik minut před začátkem historicky první živě streamované akce 22. září 2020 – první ze série přednášek Fórum 30 let soudobých dějin, představené výše

Vzdělávací činnost

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., dlouhodobě spolupracuje s vysokými školami; na pedagogické činnosti vysokých škol se podílí téměř dvě desítky pracovníků a pracovníc ústavu. Pracoviště má uzavřenu dohodu o spolupráci při uskutečňování doktorského studijního programu Moderní dějiny s Fakultou sociálních věd Univerzity Karlovy. Dále spolupracuje při realizaci programu doktorského studia (Soudobé evropské kulturní dějiny, Obecná antropologie – integrální studium člověka) také s Fakultou humanitních studií Univerzity Karlovy (UK), Filozofickou fakultou UK (Politologie, Historické vědy), Přírodovědeckou fakultou UK (Filosofie a dějiny přírodních věd), Fakultou humanitních studií UK, Fakultou filozofickou Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem a Filozofickou fakultou Univerzity Pardubice.

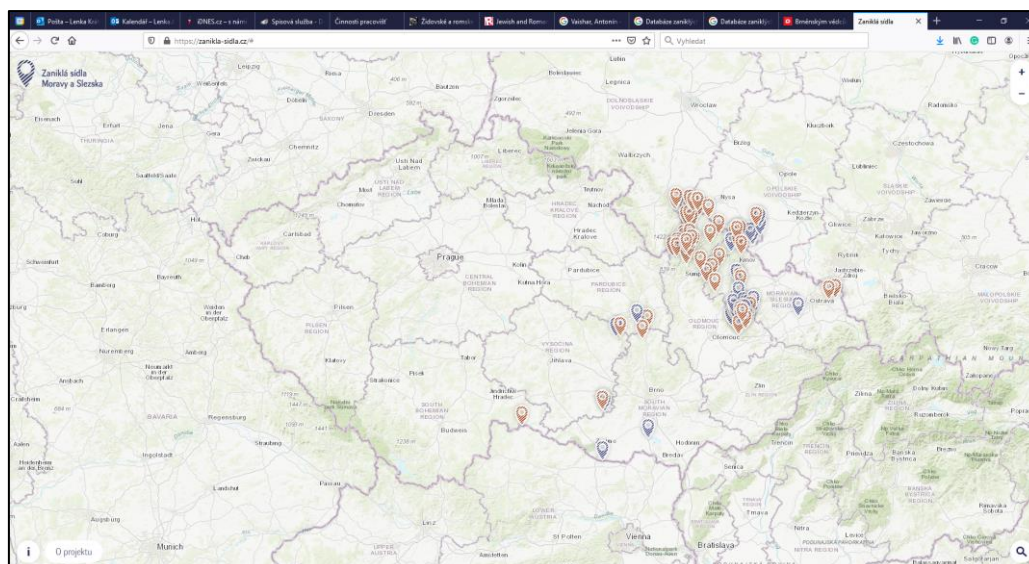
Rozsáhlá je participace výzkumných pracovníků a pracovníc ústavu na výuce pregraduální. Vedle fungování společných pracovišť s Fakultou sociálních věd Univerzity Karlovy (Institut mezinárodních studií) a s Fakultou humanitních studií Univerzity Karlovy (pracoviště Orální historie – soudobé dějiny) se jedná o výuku a přednáškovou činnost také na Univerzitě J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Masarykově univerzitě v Brně, Filozofické fakultě Univerzity Karlovy či Univerzitě v Hradci Králové.

Pracoviště se zapojuje také do sféry vzdělávání na základních a středních školách, zejména ve formě workshopů a tematických přednášek. Pro ilustraci lze jmenovat například vzdělávací workshop pro učitele „Prameny k romským poválečným dějinám“ uspořádaný v rámci srpnové letní školy (Nahlížet dějiny. Jak porozumět lidem, kteří žili v minulosti?), kterou uspořádal Ústav pro studium totalitních režimů, Centrum současného umění DOX a Stálá konference asociací ve vzdělávání.

Činnost pro praxi

V Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II) se pracoviště jako partner podílelo na řešení dvou projektů: 1) Identifikace a trvalá dokumentace kulturní, krajinné a sídelní paměti obce – na příkladu zaniklých sídel Moravy a Slezska (společně s Mendelovou univerzitou v Brně a Masarykovou univerzitou); 2) Právní, historické a společenskovední aspekty nových a tradičních menšin v České republice (společně s Právníckou fakultou Univerzity Karlovy a Slezskou univerzitou v Opavě).

První jmenovaný projekt se věnuje tvorbě databáze sídel zaniklých mezi lety 1945 až 1989 na území Moravy a Slezska, jeho jedním z důležitých výstupů je databáze historických, demografických a krajinně-ekologických informací i fotodokumentace k jednotlivým sídlům, které budou následně vizualizovány v interaktivní mapě.

Náhled interaktivní mapy zaniklých sídel (<https://zanikla-sidla.cz/#>)

Výstupem druhého jmenovaného projektu bylo v roce 2020 zpracování Metodiky pro studium menšin (zadavatel/uživatel Ministerstvo kultury ČR) a také souboru specializovaných map Historický vývoj národního osídlení v regionu Vejprtska v letech 1945–2000. Řešitelé zde národnostní složení popisují v souvislostech, se zahrnutím ekonomických a geografických aspektů, porovnáním s jinými pohraničními regiony, včetně výhledů do budoucnosti.

Na základě požadavků pracoviště zpracovává také odborné expertizy pro státní orgány a instituce, včetně zahraničních. V roce 2020 například dr. Adéla Gjuričová zpracovala posudek polské přihlášky Gdaňských loděnic do Seznamu světového kulturního dědictví pro Mezinárodní radu pro památky a sídla (ICOMOS).

Mezinárodní spolupráce

Mezinárodní spolupráce se rozvíjí na základě úspěšného řešení ukončených a stávajících projektů a v aktivním přístupu k nově vyhlášeným soutěžím. Pracoviště sleduje dlouhodobou strategii zapojování se do mezinárodní vědecké sítě tak, aby byla zajištěna kontinuita mezinárodní spolupráce v delším časovém horizontu. V roce 2020 Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., participoval na těchto mezinárodních projektech:

- Horizon 2020: Articulating the free market: A cultural history of the economic transformation in Central Europe, 1989–1999 (Marie Skłodowska-Curie Action - Individual Fellowship, 2018–2022);
- Fondy EHP a Norska 2014–2021: Czechoslovaks in Norway during WWII – research and public cooperation (koordinátor Ústav pro soudobé dějiny, 2020–2022);

Příběh Jana Novotného

6. 12. 2019

V rámci projektu „Czechoslovaks in Norway“ tým badatelů z Ústavu pro soudobé dějiny, Univerzity Karlovy a univerzity v Trondheimu zkoumá tzv. Noráky. Tak se nazývali čeští muži, kteří museli za druhé světové války odejít do totálního nasazení do Norska. Bylo jich 1300, webová stránka projektu zprostředkovává příběhy některých z nich. (<https://noraci.cz/>)

- ERC: Shaping a European Scientific Scene: Alfonsine Astronomy (koordinátor CNRS, Observatoire de Paris, 2017–2022);
- Horizon 2020, History of European Urbanism in the 20th Century (koordinátor Bauhaus-Universität Weimar, 2016–2021);
- EACEA (Education, Audio visual and Culture Executive Agency): Breaching the wall, we do need education! (koordinátor Fondazione Gramsci Emilia-Romagna-Onlus, Bologna, 2019–2021);
- Horizon 2020: JPICH Digital Heritage: European History Reloaded: Curation and Appropriation of Digital Audiovisual Heritage (koordinátor Utrecht University, 2018–2020);
- HERA_VICTOR-E: Visual Cultures of Trauma, Obliteration, and Reconstruction in Post-WW II Europe (2018–2021).

The screenshot displays the 'Project Partners' section of the HERA_VICTOR-E website. It features four partner profiles and a map of Europe with location markers for each partner:

- Prof. dr. V. Hediger**: Project Leader, Goethe-Universität Frankfurt am Main, Germany. Includes an 'Email' link.
- Francesco Pitassio**: Università degli Studi di Udine, Italy. Includes an 'Email' link.
- Lucie Cesalkova**: Academy of Sciences of the Czech Republic, Czech Republic. Includes an 'Email' link.
- Sylvie Lindeperg**: (Profile partially visible at the bottom left).

The map shows location markers for:

- Université Paris 1 – Sorbonne Panthéon (France)
- Goethe-Universität Frankfurt am Main (Germany)
- Academy of Sciences of the Czech Republic (Czech Republic)
- Università degli Studi di Udine (Italy)

Mezinárodní projektový tým: HERA_VICTOR-E: Visual Cultures of Trauma

V programu Inter-Excellence (podprogram Inter-Cost) ústav participuje – společně s Ústavem pro českou literaturu AV ČR – na projektu Média kulturní opozice v Československu.

Po úspěšném završení projektu Inter-Excellence (výzva Inter-Vector) Parliaments in Transition v roce 2019 získala hlavní řešitelka podporu pro „návazný“ projekt výzvy Inter-Vector s názvem Parliamentary Cultures in Europe: Ke společnému výzkumnému projektu. Hlavní řešitelka, Adéla Gjuričová, je mimo jiné také členkou výkonného výboru The European Information and Research Network on Parliamentary History (EuParl.net). Jedním z výstupů projektu je EuParl.net Newsletter.

Popularizační činnost

10 Albanian Daily News
JANUARY 20, 2020
CZECH HISTORIAN PAVEL MUCKE
EXCLUSIVELY FOR ADN

'Brexit Cannot Be a Case for Czech Republic'

"I would say that during the last two decades the most visible promoters of bilateral relations in everyday life have been probably the Czech tourists coming to Albania," said Czech PhD. Pavel Mucke

by Gene Milla
SENIOR DIPLOMATIC EDITOR

"I think that there exists a wide potential for growing and cultivating the long historical traditional ties between Czech Republic and Albania," has said Ph.D. Pavel Mucke, Deputy Director of the Institute of Contemporary History of the Czech Academy of Sciences in Prague.

In an exclusive interview with Albanian Daily News Professor Mucke is of the opinion that concrete fields of exploiting the untapped potential of cooperation are the exchange of students, academics, specialists of different fields and he looked forward to more efforts in the continuation of building a sustainable and ecologically sensitive tourism sector.

In reference to the historical course of the Albanian-Czech relationship, Professor Mucke thinks that a crucial point for the two countries, nations and societies were the events of WWI. Albanian-Czech relationship has an old background and it's significant the fact that the two countries established diplomatic relations on July 5, 1922.

Mr. Mucke revealed that after the end of the war a new horn Czechoslovakia and Albania, both as the supporters of Versailles system, established very friendly relations and till 1939 Czechoslovakia was, probably surprisingly, the second biggest importer of industrial trade goods to Albania after Italy. Expressing his opinion on the course of the current ties he thinks that the most visible promoters of bilateral relations in everyday life have been probably the Czech tourists coming to Albania during the last two decades.

In the meantime the Professor dwelt on the international and domestic factors which generally deeply caused the events of the so called Velvet Revolution of November and December of 1989, which brought the fall of the communist regime. He spoke of the division of Czechoslovakia into two states saying that the peaceful creation of two state bodies - the Czech Republic and Slovakia, was a great success in that time.

Asked if those events in Czechoslovakia had an impact on other countries in Central and Eastern Europe, including Western Balkans, the Czech historian laid the stress on the difference between the events in his country and former Yugoslavia. "One important difference, which I see in comparison to the disintegration process of Czechoslovakia and Yugoslavia, was a different intensity of using a strictly "nationalistic" argumentation in politics, including the utilitarian "politics of memory" (with selective historical reminiscences - e. g. towards the events of WWII etc.," he said, adding that the "black and white" mentality of former Yugoslav republics and regions had also contributed to the escalation of the conflicts into war confrontations.

According to him the creation of the Visegrad Group (V4) was mainly a reaction towards the post-Cold War era "vacuum" in Central Europe following the dissolution of the Warsaw Pact and COMECON, but also a collateral response to the re-unification of Germany and the deeper integration of the Western Europe which was crowned with the establishment of EU in 1992. "The common collaboration on different levels (political, cultural etc.) in V4 is still working but, in comparison with the situation thirty years ago because of diversification of politics on state-national levels it is much more complicated for V4 countries to find a relevant common agenda and "open-minded missions" for the prospect future," he said.

In a comment on Brexit, Mucke revealed that there are different opinions towards it but in general the common stance in the country is that "Brexit cannot be a case of Czech Republic".

Speaking of his feeling as an ordinary pro-European EU citizen, Professor Mucke said he would appreciate a start of the EU accession talks for Albania and North Macedonia. "I would be very glad for having all the WB countries in EU in the future," said Pavel Mucke, Deputy Director of the Institute of Contemporary History of the Czech Academy of Sciences in Prague in the following interview.

- Any anniversary of the 1989 Velvet Revolution in Czechoslovakia, the more so its 30th anniversary last November is a moment of reflection for both people of Czech Republic and Slovakia. Professor would you please share with ADN's readers some of the highlights of the course of events which led to that historical climax?

- It can be seen that those historical events were prompted by the immediate impact of international as well as domestic factors at that time. Concerning the influence of international aspects, I think the most important fact have been the changes in USSR, the arrival of M. S. Gorbachev to the position of General Secretary of Soviet CP and his politics of "perestroika" and "glasnost". With him a new phase of "detente policy" in international relations came, which finally brought about the end of the Soviet domination as a great power in Central and Eastern European satellite countries. Concerning the domestic (Czech-Slovak) factors, I can mention, for example, the political and mental "aging" and consequent conservatism of communist political elites, a widening and finally a lack of trustworthy ideology in official politics, a discontent of ordinary citizens towards the economic, social and ecological problems in the state and society and also a

Rozhovor Pavla Mückeho pro Albanian Daily News 20. 1. 2020.

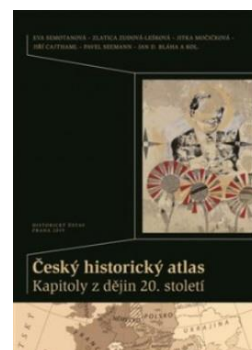
Pracovníci a pracovnice Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., ve spolupráci s médii (deníky, kulturní časopisy, rozhlasem, televizí) významným způsobem participují na popularizačních aktivitách v oblasti moderních a soudobých dějin. V roce 2020 se jednalo

celkem o 340 nejrůznějších mediálních výstupů: 190 online média, 67 v tisku, 43 v televizi a 40 v rozhlasu. Pravidelně jsou pracovníci a pracovnice ÚSD zváni do pořadů Historie.cs, HydePark a komentovaných zpravodajských relací.

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., organizuje dva cykly tematických seminářů (badatelský seminář k soudobým dějinám a seminář k moderním židovským dějinám), které jsou otevřené odborné veřejnosti. V roce 2020 v souvislosti s protipandemickými opatřeními byla tato forma setkávání utlumena; v druhé polovině roku se přesunula do „virtuálního“ prostoru ve formě online workshopů, pracovních setkávání, případně přednášek pro veřejnost.

Významná ocenění

DOC. PHDR. TOMÁŠ VILÍMEK, PH.D. ZÍSKAL CENU AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY ZA MIMOŘÁDNÉ VÝSLEDKY VÝZKUMU EXPERIMENTÁLNÍHO VÝVOJE A INOVACÍ. OCENĚNÍ BYLO DOC. VILÍMKOVI UDĚLENO JAKO ČLENOVI AUTORSKÉHO TÝMU, KTERÝ ZPRACOVAL ČESKÝ HISTORICKÝ ATLAS.

Semotanová, Eva - Zudová-Lešková, Zlatica - Močičková, Jitka - Cajthaml, J. - Seemann, P. - Bláha, J. D. - Němeček, Jan - Soukup, P. - Zimová, R. - Burda, T. - Vaňková, Z. - Jílková, P. - Janata, T. - Štych, P. - Paluba, D. - Fialová, D. - Stará, L. - Cehák, V. - Padevět, J. - Němečková, Daniela - Havlíček, J. - Ledecká, K. - Vilímek, T. - Kučera, Z. - Kučerová, S. R. - Boukal, R. - Martínek, Jiří - Fáber, M. - Šantrůčková, M.: *Český historický atlas. Kapitoly z dějin 20. století*. Praha: Historický ústav, 2019. 297 s. Práce Historického ústavu AV ČR, v. v. i. = Opera Institutii Historici Pragae, 94. ISBN 978-80-7286-346-4

Atlas se člení na tři základní oddíly, Prostor, Čas a Společnost. Záměrně nebylo vybráno prosté chronologické hledisko, kde by zanikly jedinečnost, specifická a přetrvávající aktuálnost témat, charakteristických pro 20. století. Podtitul naznačuje výběrovost témat, danou několika závažnými důvody: 20. století bylo obdobím, naplněným děním, které v mnoha případech prolíná do současnosti, je vnímáno jako součást historické a kolektivní paměti. Atlas předkládá vybrané kartograficky ztvárněné historické události, které stále oslovují odbornou i širší laickou veřejnost, ale i témata dosud nezpracovaná. Nabízí pohled na dějinný vývoj v čase a prostoru tak, jak jej umožňují tištěné (analogové) analytické i syntetické mapy, s určitou mírou statické stability, ale zároveň s předností stability tištěných médií oproti internetovým.

PHDR. TOMÁŠ HERMANN, PH.D., PHDR. VÍTĚZSLAV SOMMER, PH.D. A PHDR. EMILIE TĚŠÍNSKÁ, PH.D., ZÍSKALI CENU AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY ZA MIMOŘÁDNÉ VÝSLEDKY VÝZKUMU EXPERIMENTÁLNÍHO VÝVOJE A INOVACÍ. OCENĚNÍ BYLO JMENOVANÝM UDĚLENO JAKO ČLENŮM AUTORSKÉHO TÝMU, KTERÝ ZPRACOVAL PUBLIKACI DĚJINY ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD I (1952–1962)

Franc, Martin - Dvořáčková, Věra – Boháček, J. – Brádrlová, D. – Gecko, T. – Hermann, T. – Hudek, A. – Josefovičová, M. – Jůnová Macková, A. – Kábová, H. – Kmočová, N. – Kunštát, M. – Mervart, J. – Sommer, V. – Šoukal, J. – Těšínská, E.: Franc, Martin – Dvořáčková, Věra a kol. *Dějiny Československé akademie věd I (1952–1962)*. Praha: Academia, 2020, 832 s. ISBN 978-80-200-3053-5.

První svazek čtyřdílné kolektivní publikace věnované dějinám Československé akademie věd (ČSAV) zpracovává první dekádu její existence, kdy v jejím čele stál Zdeněk Nejedlý. Zároveň líčí okolnosti založení této klíčové instituce vědy druhé poloviny 20. století. Publikace zkoumá vývoj celé instituce, stejně jako proměny sboru členů a vedení ČSAV v širokém politickém a společenském kontextu. Reflektuje i vývoj vybraných důležitých vědeckých pracovišť a některých společných pracovišť a zařízení. Velká pozornost je věnována otázce mezinárodních kontaktů, která je pro vědu vždy mimořádně důležitá, a nechybí ani medailony nejvýznamnějších osobností ve vedení tehdejší ČSAV. Knihu doprovází množství ilustrací a rozsáhlé přílohy, především seznam všech členů a vědeckých pracovišť ČSAV v letech 1952–1962.

HODNOCENÍ DALŠÍ A JINÉ ČINNOSTI

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., nevyvíjí žádnou další či jinou činnost.

INFORMACE O OPATŘENÍCH K ODSTRANĚNÍ NEDOSTATKŮ V HOSPODAŘENÍ A ZPRÁVA, JAK BYLA SPLNĚNA OPATŘENÍ K ODSTRANĚNÍ NEDOSTATKŮ ULOŽENÁ V PŘEDCHOZÍM ROCE

V roce 2020 neproběhla v Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., žádná kontrola hospodaření, z předchozího období nebyla uložena žádná opatření k odstranění nedostatků.

STANOVISKO DOZORČÍ RADY

Dozorčí rada Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., projednala Výroční zprávu o činnosti a hospodaření pracoviště za rok 2020 na svém 28. zasedání 12. dubna 2021. Ke zprávě neměla závažnější připomínky, její doporučení na formální úpravy a vyjasnění některých částí textu byla do zprávy zapracována.

INFORMACE POŽADOVANÉ ZÁKONEM Č. 563/1991 SB., O ÚČETNICTVÍ

Skutečnosti, které nastaly až po rozvahovém dni a jsou významné pro naplnění účelu výroční zprávy

Po rozvahovém dni nenastaly žádné skutečnosti významné pro naplnění účelu výroční zprávy.

Předpokládaný vývoj činnosti pracoviště

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., bude pokračovat ve svých aktivitách souvisejících se základním výzkumem soudobých českých a československých dějin a dějin vědy, včetně zasazování zkoumané problematiky do širšího mezinárodního kontextu. Klást bude důraz na ještě hlubší zapojování se do mezinárodních projektů a na publikaci v zahraničních odborných periodikách. Činnost pracoviště se bude rozvíjet podle zásad dlouhodobé výzkumné strategie, jež byla schválena v prosinci 2018. Intenzivně bude podporováno zapojení badatelů a badatelek mladší generace v příslušných programech (Lumina Quaeruntur, Program podpory perspektivních lidských zdrojů – postdoktorandů AV ČR) a důraz bude kladen i na zapojení pracoviště do projektových soutěží, a to nejen v rámci Grantové agentury ČR.

Dále bude ÚSD pokračovat v systematickém plnění úkolů vyplývajících z charakteru instituce jako specializovaného pracoviště pro obor soudobých dějin a dějin vědy a rozvíjet servisní badatelskou činnost (knihovna, dokumentační sbírky, ediční činnost, oborový časopis) i spolupráci s vysokými školami.

V roce 2021 bude dokončeno vnitroakademické Hodnocení pracovišť Akademie věd ČR za období 2015–2019. Druhá fáze tohoto hodnocení byla odložena kvůli epidemii SARS Covid-19, která zásadním způsobem zkomplikovala možnost setkání s mezinárodní hodnotící komisí. Na základě výsledků hodnocení budou přijata příslušná opatření, případně upravena koncepce výzkumné činnosti pracoviště, publikační strategie atp.

Významným úkolem i zásahem do činnosti pracoviště je probíhající rekonstrukce objektu v Hyberské. V prvním čtvrtletí roku 2021 bude odevzdána kompletní projektová dokumentace potřebná pro zahájení řízení o stavební povolení (ke dni dokončení výroční zprávy byla dokumentace odevzdána). Postup rekonstrukce se v následujícím roce bude odvíjet od průběhu řízení ve věci žádosti o stavební povolení. Zároveň budou probíhat práce na přípravě projektu pro realizaci stavby (s aktivním přispěním ředitele i vedení pracoviště, případně dalších zodpovědných osob).

Aktivity v oblasti výzkumu a vývoje

Informace o aktivitách a dosažených cílech v této oblasti jsou zahrnuty v části výroční zprávy, která se věnuje hodnocení hlavní činnosti.

Nabytí vlastních akcií nebo vlastních podílů

V roce 2020 nedošlo k nabytí vlastních akcií ani vlastních podílů.

Aktivity v oblasti ochrany životního prostředí

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., třídí odpad na recyklovatelné materiály (papír, plast, sklo) a používá ekologicky šetrné kancelářské produkty (recyklovaný papír, opakovaná plnění tonerů apod.).

Aktivity v oblasti pracovněprávních vztahů

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., k 31. 12. 2020 zaměstnával 73 zaměstnanců a zaměstnankyň, z toho 60 výzkumných pracovníků/pracovnic (přepočteno 42 FTE).

Průměrná mzda činila 31 315 Kč. V průběhu roku 2020 bylo přijato pět nových zaměstnanců/zaměstnankyň; pracovní poměr byl skončen s devíti pracovníky/pracovnicemi (včetně pracovních poměrů realizovaných z účelově určených finančních prostředků). V roce 2020 byla vypsána dvě otevřená výběrová řízení na obsazení

pozice výzkumného pracovníka/pracovnice pro oddělení politických dějin (výše úvazku 0,5) a oddělení globálních konfliktů (také 0,5 úvazku). V prvním případě se přihlásilo čtrnáct uchazečů/uchazeček, ve druhém šest, přičemž téměř všichni splňovali předepsané kvalifikační požadavky. Vítězové výběrového řízení nastoupili k 1. lednu 2021. Vzhledem k vysoké úrovni odbornosti a zájmu o danou problematiku u některých neúspěšných kandidátů a kandidátek vedoucí příslušných oddělení nevyklučují budoucí spolupráci

s těmito odborníky, například ve formě participace na dílčích výzkumných úkolech či projektech.

Informace o zahraniční pobočce

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., nemá žádnou pobočku ani pracoviště v zahraničí.

POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

Zpráva dle §18 zákona o svobodném přístupu k informacím – údaje za rok 2020

- a) Počet podaných žádostí o informace a počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádostí: 0.
Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., neobdržel žádnou žádost o informace ani nevydal žádné rozhodnutí o odmítnutí žádosti.
- b) Počet podaných odvolání proti rozhodnutí: 0.
Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., neobdržel žádné odvolání proti rozhodnutí.
- c) Opis podstatných částí každého rozsudku soudu ve věci přezkoumání zákonnosti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace a přehled všech výdajů, které povinný subjekt vynaložil v souvislosti se soudními řízeními o právech a povinnostech podle tohoto zákona, a to včetně nákladů na své vlastní zaměstnance a nákladů na právní zastoupení: 0.
V roce 2020 Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., nebyl účastníkem žádného soudního řízení.
- d) Výčet poskytnutých výhradních licencí: 3
V souvislosti s publikační činností pracoviště, resp. jednotlivých výzkumných pracovníků a pracovníc byly poskytnuty tyto výhradní licence:
- Smlouva (podepsána 19. 8. 2020) mezi pracovištěm a Střediskem společných činností AV ČR, v. v. i. (Nakladatelství Academia) o spolupráci smluvních stran při výrobě a vydání odborné neperiodické publikace s pracovním názvem „*Tak co vy jeden profesore mexickéj“. Služební cesty a zkušenost „ciziny“ českých odborníků na hispánský svět před rokem 1989*“ autorky/editorky Hany Bortlové Vondrákové. Čl. IV, odst. 4 stanoví, že partneři udělují nakladatelství Academia výhradní licenci k rozmnožování a rozšiřování (vydání) publikace v tuzemsku i zahraničí po dobu 10 let od podpisu této smlouvy.
  - Smlouva (podepsána 19. 8. 2020) mezi pracovištěm, Střediskem společných činností AV ČR, v. v. i. (Nakladatelství Academia), a Etnologickým ústavem AV ČR, v. v. i., o spolupráci smluvních stran při výrobě a vydání odborné neperiodické publikace partnerů s pracovním názvem *Mezi pakárnou a službou vlasti: Základní vojenská služba (1968–2004) v generační perspektivě* autora/editora Jiřího Hlaváčka. Čl. IV, odst. 4 stanoví, že partneři udělují nakladatelství Academia výhradní licenci k rozmnožování a rozšiřování (vydání) publikace v tuzemsku i zahraničí po dobu 10 let od podpisu této smlouvy.

- Smlouva (podepsána 26. 11. 2020) mezi pracovištěm a Ústavem paměti národa Bratislava za účelem úpravy práv a povinností smluvních stran v souvislosti s vytvořením slovesného díla a poskytnutím licence pro jeho publikování ve formě kapitol v kolektivní monografii s pracovním názvem *Nastolenie komunistického režimu v Československu vo februári 1948 a jeho dôsledky pre spoločnosť*. Udělení výhradní licence zakotvuje čl. 5 smlouvy.
- e) Počet stížností podaných podle § 16a, důvody jejich podání a stručný popis způsobu jejich vyřízení: 0.
V roce 2020 Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., neobdržel žádnou stížnost.